

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет міжнародних відносин і права
Кафедра іншомовної освіти і міжкультурної комунікації

ДИПЛОМНА РОБОТА
Магістр

Галузь знань _____ 01 Освіта/Педагогіка _____

Спеціальність 014.02 Середня освіта (Мова та література (англійська))

на тему: **Формування лінгвокраїнознавчої компетентності учнів 9-х
класів на уроках англійської мови**

ДРСОА.016199.01.09

Виконала: студентка 2-го курсу _____ Х. А. Кравець
група СОАм-20-1

Керівник _____ О. В. Мартинюк
канд. пед. наук, доц.

До захисту допускаю:
Зав. кафедри іншомовної освіти і
міжкультурної комунікації
д-р пед. наук, проф.
_____ 2021 р. _____ Н. М. Бідюк

АНОТАЦІЯ

Кравець Х. А. Формування лінгвокраїнознавчої компетентності учнів 9-х класів на уроках англійської мови. – Дипломна робота магістра.

Дипломна робота магістра на здобуття кваліфікації магістра за спеціальністю 014.02 – Середня освіта (Мова та література (англійська)). – Хмельницький національний університет, факультет міжнародних відносин і права, кафедра іншомовної освіти і міжкультурної комунікації, наук. кер.: канд. пед. наук, доц. Мартинюк О. В. – Хмельницький, 2021.

Загальний обсяг роботи становить 109 сторінок, із них – 79 сторінки основного тексту. Робота містить 4 додатки та 91 джерел посилань.

Ключові слова: лінгвокраїнознавча компетентність, формування, учні 9-х класів, методи, ресурси, розвиток, комплекс вправ.

Дипломна робота магістра присвячена дослідженню проблеми формування лінгвокраїнознавчої компетентності учнів 9-х класів на уроках англійської мови..

У роботі проаналізовано теоретичні основи формування лінгвокраїнознавчої компетентності та схарактеризовано особливості формування лінгвокраїнознавчої компетентності на уроках англійської мови відповідно до чинної навчальної програми; розкрито соціально-психологічні засади формування лінгвокраїнознавчої компетентності в учнів 9-х класів; обґрунтовано методи та засоби активізації формування лінгвокраїнознавчої компетентності; розроблено комплекс вправ для активізації процесу формування лінгвокраїнознавчої компетентності та експериментально перевірено його ефективність на уроках англійської мови для учнів 9-го класу.

SUMMARY

Kravets K. A. Developing Sociolinguistic Competence in the 9th Grade Students at the English Lessons. – Master's thesis.

Thesis for acquiring Master's degree in specialty 014.02 – Secondary education (Language and Literature (English)). – Khmelnytskyi National University, Faculty of International Relations and Law, Department of Foreign Language Education and Intercultural Communication, scientific supervisor: Doctor of Philosophy (Pedagogics), Assoc. Professor Martinyuk O. V. – Khmelnytskyi, 2021.

The paper consists of 108 pages, the main text comprising 79 pages. The work contains 4 appendices and 91 cited sources.

Keywords: sociolinguistic competence, developing, 9th grade students, methods, resources, development, set of exercises.

Master's thesis has been aimed at studying the problem of activating the developing sociolinguistic competence in the 9th grade students at the English lessons.

The theoretical bases of formation of sociolinguistic competence have been analyzed and the peculiarities of formation of sociolinguistic competence in English lessons; socio-psychological principles of formation of sociolinguistic competence in 9th grade students have been revealed and characterized; methods and means of activating the formation of sociolinguistic competence have been substantiated; a complex of exercises has been developed to boost the development of the process sociolinguistic competence; the efficiency of the complex of exercises in in English lessons for 9th grade students have been experimentally proven.

Author's signature

The date of the work submission to defence

ЗМІСТ	С.
Вступ.....	7
1 Теоретичні основи формування лінгвокраїнознавчої компетентності на уроках англійської мови у 9-му класі	10
1.1 Поняття лінгвокраїнознавчої компетентності у науковій літературі	10
1.2 Зміст та структура англомовної лінгвокраїнознавчої компетентності	22
1.3 Соціально-психологічні передумови формування лінгвокраїнознавчої компетентності	33
2 Експериментальне дослідження ефективності формування лінгвокраїнознавчої компетентності учнів 9-го класу на уроках англійської мови	40
2.1 Активізація процесу формування лінгвокраїнознавчої компетентності на основі сучасних методів та засобів навчання англійської мови	40
2.2 Комплекс вправ для формування лінгвокраїнознавчої компетентності в учнів 9-х класів з англійської мови	50
2.3 Аналіз результатів експериментального дослідження ефективності авторського комплексу навчальних вправ у формуванні лінгвокраїнознавчої компетентності	63
Висновки	76
Перелік джерел посилання.....	80
Додаток А Календарно-тематичне планування з англійської мови для 9-го класу.....	89
Додаток Б Комплекс вправ для формування лінгвокраїнознавчої компетентності учнів 9-х класів	91
Додаток В Тест для виявлення рівня сформованості лінгвокраїнознавчої компетентності	102

ВСТУП

Актуальність нашого дослідження зумовлена тим, що формування лінгвокраїнознавчої компетентності є потужним інструментом активного засвоєння англійської мови зі значним освітнім потенціалом, оскільки залучає учнів до проявів матеріальної та духовної культури народу-носія мови, а також дозволяє зрозуміти його менталітет. Збільшення частки лінгвокраїнознавчих знань сприяє підвищенню мотивації учнів, розвитку інтересу, призводить до більш усвідомленого вивчення іноземної мови, а отже, сприяє зростанню ефективності навчальних програм. Формування лінгвокраїнознавчої компетентності вирішує такі завдання як: виховання толерантного ставлення до національних поведінкових стереотипів, розуміння ціннісних орієнтацій та форм мислення тієї чи іншої мовної спільноти.

Практичне оволодіння іноземною мовою, насамперед англійською, – нагальна потреба сучасного суспільства. Загальний культурно-історичний контекст сучасної освіти та суспільства в цілому створює сприятливі умови для успішного вивчення іноземної мови та формування лінгвокраїнознавчої компетентності.

Лінгвокраїнознавчий підхід до навчання іноземної мови в школі може забезпечити більше ефективне досягнення низки практичних, загальноосвітніх, розвивальних та виховних цілей, сприяти виникненню та подальшому підтриманню мотивації до навчання.

Навчання культури разом із іноземними мовами стає дедалі більш поширеною практикою. Це зумовлено багатьма причинами: збільшенням міжкультурних зв'язків, міграцією, глобалізацією, розвитком економічних, політичних та культурних відносин.

На сьогоднішній день практично всі вітчизняні і зарубіжні науковці визнають, що навчання іноземної мови слід зосереджувати не лише на мові, а й залучити культурний аспект, який демонструє існування зв'язку між мовою і культурою.

Проблемою формування лінгвокраїнознавчої компетентності займалися вітчизняні та зарубіжні науковці: О. А. Абдулліна, О. С. Ахманова, Ю. І. Веклич, Є. М. Верещагін, Ж. Л. Вітлін, Н. Д. Гальскова, Т. М. Денисова, Т. М. Донець, Г. В. Єлизарова, І. А. Зимняя, В. Г. Костомаров, А. Д. Райхштейн, А. П. Сабітова, А. П. Садохін, Т. Г. Фоміна, І. Ф. Харламова, А. Н. Хомський, В. М. Чулков, М. Байрам (М. Вуган).

Незважаючи на наявність низки наукових праць з проблеми формування лінгвокраїнознавчої компетентності, вона не є достатньо вивченою і потребує більш детального розгляду. Це й зумовило вибір теми дослідження: «Формування лінгвокраїнознавчої компетентності в учнів 9-х класів на уроках англійської мови».

Об'єкт дослідження – процес формування англійської мовної лінгвокраїнознавчої компетентності в учнів 9 класу на уроках англійської мови.

Предмет дослідження – методи та засоби формування лінгвокраїнознавчої компетентності на уроках англійської мови в учнів 9 класу.

Мета дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні, практичній реалізації та експериментальній перевірці ефективності комплексу вправ для формування лінгвокраїнознавчої компетентності на уроках англійської мови в учнів 9-го класу.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати теоретичні основи формування лінгвокраїнознавчої компетентності та схарактеризувати особливості формування лінгвокраїнознавчої компетентності на уроках англійської мови відповідно до чинної навчальної програми.

2. Розкрити соціально-психологічні засади формування лінгвокраїнознавчої компетентності в учнів 9-х класів.

3. Обґрунтувати методи та засоби активізації формування лінгвокраїнознавчої компетентності на уроках англійської мови в 9-х класах.

4. Розробити комплекс вправ для активізації процесу формування лінгвокраїнознавчої компетентності та експериментально перевірити його ефективність на уроках англійської мови для учнів 9-го класу.

Методи дослідження: теоретичні: аналіз і синтез, індукція та дедукція, порівняння, класифікація, узагальнення, абстрагування, конкретизація; емпіричні: педагогічне спостереження, бесіда; математичної статистики: оцінювання, вимірювання.

Практичне значення дослідження полягає у розробці комплексу вправ, критеріїв оцінювання лінгвокраїнознавчої компетентності, методичних рекомендацій щодо застосування розроблених вправ на уроках англійської мови у 9-х класах, результати дослідження можна використати для написання доповідей, статей, рефератів, курсових, магістерських та дисертаційних робіт.

Апробація результатів дослідження. Основні результати були апробовані на Міжнародній науково-практичній конференції «Наука, освіта, інновації та технології: стан, проблеми та перспективи розвитку» (Київ 2021).

Структура роботи. Магістерська дипломна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (найменувань, з них 20 іноземними мовами) та чотирьох додатків на двадцятьох сторінках. Повний обсяг магістерської роботи складає 108 сторінок, з них 75 – сторінки основного тексту. Робота ілюстрована 6 таблицями та 2 рисунками.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У 9-МУ КЛАСІ

1.1 Поняття лінгвокраїнознавчої компетентності у науковій літературі

У наш час розвиток теорії і практики викладання іноземних мов у закладі загальної середньої освіти характеризується великим обсягом наукових досліджень і ретельним впровадженням інформаційних технологій в шкільну програму. Останнім часом проблема лінгвокраїнознавства посідає важливе місце в процесі викладання.

У сучасному світі актуальність вивчення іноземної мови для спілкування, актуалізує питання формування лінгвокраїнознавчої компетентності, оскільки на сьогодні недостатньо просто вільно володіти іноземною мовою, потрібно знати базові речі про культурну спадщину. Важливо досягнути менталітет і культуру людей, які розмовляють іноземною мовою, щоб подолати культурний та мовний бар'єри, породжені національними особливостями комунікантів, і бути готовим до професійного та особистого спілкування з представниками інших країн.

Сучасний мультикультурний світ ставить перед вчителем складну та важливу місію, а саме забезпечувати учнів уміннями та навичками взаємодії у міжкультурному діалозі. Однак, головна складність у цьому полягає у підборі автентичних матеріалів для розвитку лінгвокраїнознавчої компетентності. Оскільки кожен співрозмовник має індивідуальні особливості, вони інколи не повністю збігаються, оскільки ґрунтуються на знаннях та поглядах на життя кожної людини. Саме тому, вчитель повинен вміти вільно орієнтуватися в інформації, семантиці та мультикультурному середовищі. Для цього вчителю слід подолати межі вузького мислення професійної лінгвістики та розвинути систему культурного мислення, на основі якого складається лінгвокраїнознавча компетентність [6].

Багато науковців схиляються до думки, що рівень загальнокультурної обізнаності учнів 9-х класів є значно низьким. Більшість учнів не володіють глибокими базовими знаннями або здатністю адекватно декодувати конкретні прояви культурних значень і символів культурних артефактів, або виявити неявні соціальні та регулятивні значення, закодовані в кінцевих результатах, вони не володіють базовими культурними поняттями і не вміють грамотно та адекватно інтерпретувати їх або розкрити їх зміст і виділяти основні ознаки; вони знають мало як про етикет своєї батьківщини, так і про чужу країну. Вони погано володіють невербальними формами спілкування; у них не розвинене наочно-образне, асоціативне чи системне культурне мислення. Рівень загальнокультурних знань та лінгвокраїнознавчої компетентності досить низькі; їм важко встановити асоціативно-образний зв'язок між рідною та іноземною мовами; вони не завжди компетентні у прийнятті суджень про духовно-моральні цінності світової та національно-регіональної культурної спадщини; вони неохоче мають справу з різними творами мистецтва і мало цікавляться ними.

Все вищесказане дозволяє зробити висновок про наявність протиріч між вимогами сучасності суспільства, системи освіти та розвитку особистості, та відсутність інтересу учнів до процесу формування лінгвокраїнознавчої компетентності. Таким чином, виникає проблема, як задовольнити запит суспільства та підготувати учнів, які будуть здатні до міжкультурної комунікації в сучасному полікультурному суспільстві і в майбутньому будуть повністю усвідомлювати соціально-культурну важливість своєї вибраної професії.

Сьогодні термін «лінгвістика» в різних країнах інтерпретується по-різному. Беручи лінгвокраїнознавчу компетентність до уваги Веклич Ю. І. зазначає, «що комунікативна компетенція включає соціокультурну компетенцію, яка, в свою чергу, охоплює країнознавчу та лінгвокраїнознавчу компетенції» [11]. Лінгвокраїнознавча компетентність – поняття відносно нове і все ще не до кінця розвинене, основним завданням якої є виявити зв'язки між

мовою та культурою осіб, які розмовляють даною мовою. Згідно з Веклич Ю. І. та Сабітовою А. П., «знання учнів про культуру країни, мова якої вивчається» (знання історії, клімату, географії, державного устрою, економіки, традицій та звичаїв, особливостей побуту, тощо) [11, 50].

Увага багатьох науковців та дослідників прикута до процесу навчання іноземної мови з використанням лінгвокраїнознавчого підходу. Багато педагогів не лише лінгвістів та філологів вважають, що саме цей підхід має великий потенціал можливостей для опанування матеріалу учнями.

В першу чергу це дані про географію, історію країни, державний та політичний устрій, науковий прогрес, культурну спадщину, літературу та мистецтво, традиції народу тощо; сторонні знання, які знаходяться у свідомості носіїв мови і які є основою процесу спілкування; мова жестів, міміка, звичаї, повсякденна поведінка. У такий спосіб, формування лінгвокраїнознавчої компетентності є невід'ємним аспектом під час ретельного вивчення англійської мови.

На думку Н. Хомського лінгвокраїнознавча компетентність – це система генетично обумовлених породжуючих процесів, вкладених у забезпечення готовності і спроможності особистості спілкуватися іноземною з представниками інших культур з урахуванням специфіки культурно-історичного середовища та стереотипи мислення. Лінгвокраїнознавча компетентність – поняття набагато складніше, ніж здатність розпитати іноземця про його улюблену їжу або розповісти закордонним гостям про річки та озерах рідного краю [60].

У реальному процесі навчання іноземної мови формування лінгвокраїнознавчої компетентності здійснюється на методологічній основі лінгвокраїнознавчого підходу.

Лінгвокраїнознавчий підхід передбачає глибокі знання про країну досліджуваної мови. Проте основним об'єктом пізнання є не природа, господарство та населення країни (як це прийнято, наприклад, у географії), а фонові знання корінного народу цієї країни. При цьому одним із завдань

виступає формування в органічній єдності «навичок культурної свідомості» («cultural awareness skills») та навичок культурної поведінки («cultural behavior»). Такий підхід співзвучний ідеї академіка І. Ф. Харламова про єдність моральної свідомості та поведінки [59].

Мовознавство взаємодіє із загальним краєзнавством, як систематиматичний комплекс наукових знань.

Сучасна наукова та методологічна літературі наголошує на тому, що лінгвокраїнознавство аналізується у параметрі, де лінгвокраїнознавство – це аспект методики навчання іноземних мов, який досліджує питання відбору та прийомів подачі учням 9-х класів інформації про країну, мова якої вивчається.

У розробку теоретичних основ лінгвокраїнознавства фундаментальний внесок зробили вчені Ж. Л. Вітлін, Т. М. Донець, А. Д. Райхштейн. При розгляді лінгвокраїнознавчої компетентності можна виділити знання традицій, національних звичаїв, особливостей країни мови, що вивчається. Фоміна Т. Г. вказує на те, що «Лінгвокраїнознавство – вивчення культури, історії, життя країни в процесі вивчення мови» [58].

Хоча, лінгвокраїнознавство – це аспект навчання мови (з лексичним, фонетичним, граматичним складовими), який розвиває національно-культурний компонент мовного матеріалу. Метою засвоєння лінгвокраїнознавчого аспекту є формування лінгвокраїнознавчої компетентності в учнів, а саме «цілісної системи понять про основні національні звичаї, традиції та реалії країни, що дозволяє учням ідентифікувати мовну одиницю, додаючи ту ж саму інформацію, що й «носії» мови».

Занурення в сутність мови, що вивчається, передбачає не тільки ознайомлення з його фонетичним, лексичним, граматичним матеріалом, а й лінгвокраїнознавчим: літературою, традиціями, музикою. Багато учнів опановують іноземні мовами за допомогою книг та журналів. Вони мають доступ до іншомовних матеріалів через глобальну мережу Інтернет, спілкуються з носіями мови, долучаються до культури країн мови, що вивчається. Тому лінгвокраїнознавчий аспект займає особливе місце при

навчанні іноземних мов. Володіння іноземною мовою означає не лише вміти читати та писати, це сприяє розумінню інших культур.

Осягати інші народи за допомогою мови сприяє навчанню культури країни мови, що вивчається. Формування контакту культур та менталітетів через мови забезпечується достатнім рівнем володіння рідною мовою та культурою. Вивчення іноземної культури за допомогою мови стає можливим лише на ґрунтовному фундаменті національно-культурної бази рідної мови. Отже, рідна культура є тією основою, яка уможливорює залучення особистості до культури іншого народу, вивченню та розумінню її за допомогою мови.

Особливість функціонування мови полягає в тому, що комунікативна функція лінгвокраїнознавчої компетентності передбачає міжкультурне спілкування. Особистості які користуються спільною мовою, можуть інколи сприймати повідомлення по-різному. Тому, в міжкультурному спілкуванні основною запорукою успіху є передбачення взаєморозуміння засобами створення спільного комунікативного простору.

Додатково, лінгвокраїнознавча компетентність охоплює невербальну діяльність (жести, міміка, постановку тіла) та мовленнєву поведінку представників країни у певних ситуаціях спілкування.

Для кращого та детального розуміння комунікації іншою мовою та розвитку лінгвокраїнознавчої компетентності вчителю потрібно максимально наблизити учнів 9-х класів до зовнішніх знань носіїв мови. Для кожної країни вони є характерно орієнтованими і в своїй більшості невідомі іноземцям.

Функціонування лінгвокраїнознавчої компетентності було розглянуте видатними науковцями В. Г Костомаровим, Є. М Верещагіним [13]. Ці дослідники були першими, хто аргументували об'єктивність наявності фонових знань, накопичувальну діяльність лексичної семантики, розкрили лінгвістичне походження певних фонових знань, зміст та функції мови, відповідно мовній одиниці, яка містить знання соціальної активності людини.

О. С. Ахманова аргументує, що «неспростовною умовою реалізації будь-якої комунікативної діяльності має бути загальне знання реалій співрозмовників, що є важливим моментом у спілкуванні» [5].

Існують розбіжності британського різновиду англійської мови від американського. Їхня база складається з фразеологічних та лексичних компонентів, що показують предмети та явища, характерні для матеріальної й духовної спадщини Великої Британії та США.

Ось, для прикладу, *public school* згідно британської англійської – це приватний заклад для учнів віком від 13-18 років, батьки яких сплачують за цю освіту. Учні мешкають в закладі протягом навчального року. *Public school* американською англійською, зазвичай, це школа, яка фінансується державою, і пропонує безкоштовну освіту учням від 5 до 18 років. Названа вона (*state school*) в Об'єднаному Королівстві.

Для формування англійської лінгвокраїнознавчої компетентності в учнів 9-х класів використовуються такі сфери:

1. Побутова діяльність.
2. Сімейно-побутова сфера.
3. Соціально-культурна діяльність спілкування.
4. Спортивно-оздоровча сфера.
5. Комерційна діяльність у спілкуванні.
6. Навчально-професійна сфера [30].

Веклич Ю. І. зазначає, що «додаткові матеріали країнознавчого характеру займають в сьогоденні все більше простору під час процесу навчання іноземним мовам. Завдяки таким автентичним матеріалам учні ознайомляться з реальністю країни мови, яка вивчається, отримують додаткові знання з культури, освіти, географії, тощо. Лінгвокраїнознавчі матеріали є ключовим пунктом створення і підтримки мотивації до вивчення англійської мови.

Бажання подвоюється та стає міцнішим, коли учні все ширше використовують одиниці лінгвокраїнознавчого характеру» [11].

Звернемося до терміну «автентичність». «Автентичний» у перекладі з грецької означає «оригінальний», «що виходить із першоджерела» [2]. Для кращого формування лінгвокраїнознавчої компетентності в учнів 9-го класу використання автентичних матеріалів є оптимальною складовою. Автентичні матеріали характеризуються самобутністю та авторською індивідуальністю. Вони передають національно-специфічний колорит і культурно-побутові особливості країни іноземної мови, що вивчається.

Автентичність матеріалу є важливою умовою для формування лінгвокраїнознавчої компетентності в учнів 9-го класу. Автентичний матеріал – це усні та письмові тексти, а також інші предмети культури, які є реальним продуктом носіїв мови та не призначені для навчальних цілей, не адаптовані для потреб учнів з урахуванням їхнього рівня володіння мовою.

Урок англійської мови, як жодний інший, дозволяє використовувати автентичні матеріали та наочні засоби навчання, такі як відеофільми, пісні, відеокліпи, карти, малюнки, таблиці, схеми, презентації. Така форма організації навчального процесу аж ніяк не повинна замінювати традиційні методи викладання, але ефективно використовуватись у комплексі.

Продуктивність застосування автентичних матеріалів у навчанні іноземної мови полягає у їх функціональності. Під функціональністю розуміється їх спрямованість на реальне застосування, тому що вони створюють вид прилучення до природнього мовного середовища, що, на думку багатьох провідних учених в області методики є ключовим фактором в успішному оволодінні іноземною мовою.

Учні зустрічають афоризми, ідіоми та інші фразеологічні одиниці мови, що вивчаються, отримують можливість порівнювати і аналізувати, знаходити подібності та відмінності у рідній та іноземній мові. Включення в роботу автентичних матеріалів також створює сприятливий ґрунт для розвитку комунікативних умінь учнів.

На думку Н. Д. Гальскової: «Процес навчання іноземної мови повинен спиратися на автентичний текст як одиницю комунікації (продукт текстової

діяльності), в якому представлені ознаки іншомовної спільності» [16]. У даному випадку йдеться про використання в процесі навчання оригінальних текстів, що містять інформацію культурного характеру, якою учні доповнюють свою картини світу. Контекст текстів з ознаками лінгвокраїнознавчої компетентності є актуальним для учнів. Тексти містять новизну, базові знання про державний устрій, географічне середовище, етнічні предмети культурної спадщини, категорії фольклору або ж риси мовленнєвої поведінки й етикету. Таким чином вони краще пізнають власну культуру.

Крім того, автентичні тексти характеризуються живою інтонацією розмовної мови, природною емоційністю, заповнювачами пауз – характерні ознаки природного неформального спілкування, що також підвищує інтерес для учнів.

Але, незважаючи на позитивні сторони автентичних матеріалів, їх використання існують і певні труднощі, такі як складність мовного змісту. Характерними ознаками автентичного матеріалу є суворий логічний взаємозв'язок окремих частин, послідовність викладу, розгорнутість висловлювання, наявність термінів та власних назв.

Також ефективно використовувати автентичні тексти як засіб отримання та поглиблення знань у різних галузях культури, науки та техніки. Процес навчання мови та культурі дуже складний. Дослідження процесів міжкультурної комунікації дозволили встановити основні особливості цього навчання, визначити його ціль.

Мова має розглядатися у зв'язку з культурою, а не у відриві від неї. Необхідно переглянути способи роботи з мовними матеріалами, виділити в них культурний компонент, лінгвістичні вправи, доповнити культурологічними, заснованими на поведінкову культуру носіїв мови.

Таким чином, використання автентичних текстів під час навчання іноземної мови є цілком лінгводидактично виправданим. Важливо відзначити, що саме автентичні тексти допомагають сформувати лінгвокраїнознавчу компетентність учнів, знайомлять з особливостями країни мови, що вивчається,

долучають до культурних цінностей інших народів, а також дозволяють краще розуміти національно-культурну специфіку своєї країни. Крім того, робота над автентичними текстами не лише позитивно впливає на емоційно-психічну сферу учнів, але й сприяє збагаченню їхнього словникового запасу, прискорює процес освоєння іноземної мови за рахунок підключення додаткових інструментів мотивації.

Вчителі мають змогу використовувати мережу інтернет з відео та телебаченням. Відеоматеріали наповнюють заняття атмосферою реальної, мовної комунікації, роблячи процес навчання емоційнішим проблематичнішим та в одночас цікавішим. Вибір країнознавчого матеріалу згідно освітньої програми, зумовлений формами та сферами реального іншомовного спілкування в учнів, запасом мовних одиниць, здатністю використовувати отриману інформацію, знаннями отриманими на уроках. Слід підібрати такий матеріал, який має автентичність, що представляє стиль буденного спілкування. За рівнем підготовки учнів 9-х класів цими матеріалами можуть бути сучасні тексти, монологи та діалоги героїв з художньої літератури, в стилі розмовної мови та публіцистичні тексти.

При знайомстві з чужою культурою у центрі уваги знаходиться «здатність стверджувати і розуміти висловлювання у межах автентичної ситуації лише на рівні текстової діяльності» [35]. Слід відрізнити автентичні тексти від власне навчальних текстів, спеціально створених авторами для навчальних цілей. Автентичні тексти також можуть бути перероблені або адаптовані, проте слід розуміти, що спрощений текст може втратити більшу частину своєї оригінальної цінності. Робота з автентичними текстами на уроках іноземної мови вимагає від учнів, які навчаються, здатністю володіти монологічними та діалогічними навчальними навичками, а також необхідною мовною базою, що дозволяє розуміти, переробляти подібний текст, отримувати та засвоювати нову інформацію. У зв'язку з цим виникає проблема вибору відповідного автентичного матеріалу, і навіть можливості його наступної адаптації.

Сучасні методисти висловлюють різне ставлення до використання адаптованих текстів під час уроків іноземних мов. При адаптації та скороченні тексту найчастіше втрачається його унікальність, національно-специфічний колорит, порушується комунікативна цілісність тексту. На думку Т. М. Денисової, «адаптація та скорочення текстів допустимі за дотримання досить суворих вимог, спрямованих на дотримання мовних норм, збереження ритміки організаційної структури тексту, а також особливостей авторського стилю, збереження сюжетно-композиційної структури оригінального матеріалу, слід уникати довільних скорочень та додавань, також необхідно співвідносити стилістичну складність тексту з мовною підготовкою учнів» [19].

Отже, термін «лінгвокраїнознавча компетентність» є важливою складовою у формуванні практичних навичок в учнів 9-х класів, адже це поняття про загальні явища розвитку країни, про те, як різноманітні явища впливають на мову, притаманній цій країні та навпаки.

Лінгвокраїнознавча компетентність розглядається як «інтегральна якість особистості, що включає знання, вміння, навички, пов'язані з відбором, засвоєнням, переробкою, трансформацією та використанням у практичній діяльності про культуру, про загальні норми, правила та традиції вербального та невербального спілкування в рамках даної культури» [56].

Для кожного учня дуже важливо розвивати лінгвокраїнознавчу компетентність, оскільки культура є основою формування мислення та діяльності співрозмовників, культура впливає на його мовну картину світу та сприйняття.

Для реалізації усіх цілей відповідно до навчального процесу, учні 9-х класів повинні бути знайомі з системою загальнолюдських та національних цінностей; національними пріоритетами країн; толерантно ставитися до іншої культури, до іншого способу життя. Лінгвокраїнознавча компетентність учнів 9-х класів є компонентом їх міжкультурної діяльності та включає у свою структуру: лінгвокультурну діяльність, як узагальнений досвід певної національної спільноти, відображений у свідомості у мовній формі, а також

вміння користуватись інформацією для досягнення взаєморозуміння в ситуаціях опосередкованого та безпосереднього міжкультурного спілкування; використання лексичних одиниць з національно-культурним компонентом значення та вміння адекватно їх застосовувати в ситуаціях міжкультурної комунікації;

Формування лінгвокраїнознавчої компетентності учнів має на меті забезпечити успішну міжкультурну та міжмовну взаємодію комунікантів.

Метою формування лінгвокраїнознавчої компетентності в учнів 9-го класу є досягнення такої якості мовної особистості, яка дозволить їй вийти за межі власної культури.

Серед основних навичок та умінь, характерних кращого формування лінгвокраїнознавчої компетентності, Г. В. Елізарова виділяє:

- готовність до сприйняття чужої культури;
- здатність уявити рідну культуру іноземною мовою;
- здатність до здійсненню міжкультурної взаємодії шляхом

створення спільних комунікантів значення того, що відбувається [22].

В. М. Чулков виділяє ряд лінгвокраїнознавчих навичок, необхідних для медіаторів культур. Виділяються такі базові характеристики, як: знання своєї та чужої культури; здатність до адаптації у чужій культурі; повага та скромність; поведінкова гнучкість; комунікабельність та інтерес до інших культур; співчуття та ін [60].

А. П. Садохін називає чотири основні типи знань та умінь, необхідних для формування навичок англomовної лінгвокраїнознавчої компетентності:

- соціокультурні знання, знання про світ (у тому числі національно-культурні особливості, звичаї, форми вітання у тій чи іншій культурі);
- комунікативні вміння, що являють собою способи вираження думок, почуттів та ідей;
- мовні знання;
- психологічні вміння, що є реакцією комуніканта на явища іншої культури [51].

Відповідно, лінгвокраїнознавча компетентність складається не лише з мовних та фонових знань про культуру, що вивчається, але також з комунікативних здібностей індивіда, його готовності до адекватної взаємодії, його особистісних якостей, таких як: толерантність, поведінкова гнучкість та здатність до співчуття.

Англійський лінгвіст М. Байрам, включає такі складові у модель формування лінгвокраїнознавчої компетентності:

- відносини: міжкультурні відносини, які демонструють відмову від упереджень, прояв емпатії, допитливість та відкритість в спілкуванні;
- знання: процес та способи соціальної взаємодії у своїй та чужій культурі;
- вміння інтерпретації та співвіднесення: здатність інтерпретувати елементи чужої культури та співвіднести його з подібним явищем у власній культурі;
- вміння отримання нових знань та взаємодії: вміння отримувати необхідні знання про культуру та грамотно використовувати отриману інформацію при міжкультурній взаємодії;
- критичне усвідомлення культури: здатність критично оцінювати світогляд, процеси та результати діяльності у своїй та чужій культурі [69].

М. Байрам представляє лінгвокраїнознавчу компетентність як сукупність знань, умінь і відносин, що дозволяють комуніканту успішно виступати посередником між своєю та чужою культурою в процесі міжкультурної взаємодії.

Необхідною умовою для успішного формування лінгвокраїнознавчої компетентності при навчання іноземної мови є знайомство учнів з реаліями, національно специфічними особливостями культури, що вивчається, а також моделювання ситуацій реального іншомовного спілкування у навчальній обстановці.

1.2 Зміст та структура англomовної лінгвокраїнознавчої компетентності

Існують різні підходи до визначення змісту і структури лінгвокраїнознавчої компетентності, хоча вони відрізняються. Методисти вважають, що наявність лінгвокраїнознавчої компетентності в учнів – це «сукупність знань про країну, мову, національно-культурні риси соціальної та мовленнєвої манери носіїв мови і особливості користування цими знаннями в процесі комунікації згідно з традиціями, правилами та нормами етикету, соціальними передумовами та стереотипами». Формування лінгвокраїнознавчої компетентності передбачає соціокультурну акліматизацію, інтеграцію особистості в іншомовну культуру.

У контексті нашого дослідження ми визначаємо лінгвокраїнознавчу компетентність учня 9-го класу, як систему знань про культуру, втілених у конкретній національній мові, а також сукупності загальних, спеціальних і професійних навчок, спрямовані на формування всебічної особистості учня та визначення його зрілості у мовно-культурній комунікаційній діяльності, розуміння менталітету народів і національні мови, здатність виявляти цінності та культурні значення, де учні вкладають у свої твори та дії у формі символічних форм, надаючи їм семіотичну інтерпретацію, а також інструментальну вміння використовувати все це на практиці, показуючи ступінь своєї духовності, творчої особистості, інтелектуальності та емоційне багатство, соціалізація та усвідомлення культури.

У наукових та навчально-методичних публікаціях західноєвропейських педагогів, що будь-яка компетенція «складається» з знань, умінь та навичок, цінностей, відносин та здатності застосувати ці когнітивні феномени на практиці.

Ми солідарні з цією точкою зору і стверджуємо, що структура лінгвокраїнознавчої компетентності розкривається взаємодією наступних компонентів: знання, вміння та навички; цінності; відносини; здатність застосовувати опосередковані знання та вміння у вирішенні завдань реально

життя. Сучасна теорія та практика навчання іноземних мов акцентує увагу на знаннях, вміннях та навичках, залишаючи поза увагою такі компоненти, як цінності та відносини.

Основний зміст зазначених структурних компонентів визначають:

1) знання про сучасний світ та перспективи його розвитку; про міжкультурні процеси та міжнародне співробітництво; про проблеми сучасного світу та його глобалізацію; про світову культуру та культуру досліджуваної країни; знання про сутність та види комунікації та ін;

2) вміння та навички адекватно розуміти та інтерпретувати лінгвокультурні факти, ґрунтуючись на сформованих ціннісних орієнтаціях та відносинах, порівнювати, аналізувати та узагальнювати феномени іноземної та рідної культур; будувати своє висловлювання в розрахунку на активне слухання представником іншої культури; знаходити подібності та відмінності між рідною та досліджуваною культурами; розпізнавати явища іншої культури; визначати ситуації міжкультурних конфліктів, запобігати та дозволяти їх та ін;

3) цінності: розуміння іноземного мови як засоби міжкультурного спілкування, інтерес до світової, національної та інших культур;

4) відносини та якості особистості: емпатія, чуйність, толерантність, гуманність, відповідальність [18].

У реальному процесі формування лінгвокраїнознавчої компетентності емпатія та співпраця розглядаються як центральні психологічні механізми та найважливіші педагогічні завдання. У роботі з учнями 9-х класів необхідно враховувати психологічний стан кожної особи в конкретних ситуаціях. Існує велика різниця між тим, що учень теоретично здатний говорити і розуміти і тим, що він насправді говорить та розуміє у конкретних ситуаціях. Інтернет та процеси глобалізації привносять в усне та письмове мовлення сучасної молоді безліч нових англомовних слів, термінів та понять, що робить процес навчання англійській мові особистісно. значущим, отже, найуспішнішим, серед плану формування лінгвокраїнознавчої компетентності.

Формування лінгвокраїнознавчої компетентності у учнів має такі завдання:

- виховання толерантного ставлення до національних поведінкових стереотипів;
- порозуміння, повага ціннісних орієнтацій;
- формування мислення тієї чи іншої мовної спільноти [16].

Це система лінгвокраїнознавчих знань, умінь та мотивів, дозволяє учням будувати свою діяльність на основі широкого спектру лінгвокраїнознавчого кругозору. Дана компетентність розглядається як процес активної взаємодії учасників освітнього процесу, спрямований на придбання лінгвокраїнознавчих знань та вмінь для здійснення міжкультурної комунікації.

Як один з критеріїв виявлення результативності педагогічних процесів вчені виділяють наявність знань. Спираючись на досвід вчених (О. А. Абдулліної, Б. Т. Лихачова, В. А. Сластеніна), ми вважаємо правомірним виділити критерії (знання учнів): пізнавальний, праксіологічний та мотиваційний як критерії рівня сформованості лінгвокраїнознавчої компетенції. Ними вказано, що пізнавальний критерій включає лінгвокраїнознавчі знання на лінгвокраїнознавчому матеріалі, це насичення вправами з новим лінгвокраїнознавчим матеріалом з історико-культурного фону мови, семантизація вербальних одиниць із національно-культурною семантикою. Практиологічний критерій представлений вміннями у використанні лінгвокраїнознавчих знань та умінь у комунікації.

Мотиваційний критерій характеризує мотиви та інтереси до вивчення іноземної мови та іншомовної культури, освоєння лінгвокраїнознавчого матеріалу [1]. Мотиваційний напрямок роботи сприяє можливості практичного застосування набутих знань. Мотивація навчальних занять зобов'язує особливу роль включення пізнавальних лінгвокраїнознавчих загадок, вікторин, театралізацією лінгвокраїнознавчих текстів. Для формування інтересу до лінгвокраїнознавчих матеріалів можна використовувати вправи, аудіокурси з країнознавства, вікторини, завдання на основі почутого матеріалу.

Отож, в якості основних компонентів лінгвокраїнознавчої компетентності, можна відокремити наступне. В першу чергу, володіння мовою, означає присутність відомостей про відношення еквівалентності та тотожності між одиницями обох рідної та іноземної мов; носії та джерела народних, національно-культурних та соціальних знань в мові; лінгвокраїнознавчі та соціолінгвістичні напрями в лексиці, соціокультурні стереотипи поведінки; ступінь відповідності схожої поведінки рідною та іноземною мовами.

По-друге, лінгвокраїнознавча компетентність – навички розпізнавання країнознавчо-маркованих мовних частин; соціокультурного контексту мовних складових рідною та іноземною мовами, перекладу країнознавчо-позначених мовних елементів з рідної мови на іноземну та навпаки.

По-третє, лінгвокраїнознавча компетентність окреслює вміння соціокультурної оцінки функціональних типів оригінального тексту, типових для буденної, наукової, ділової, професійної галузь спілкування; вибору утвердженого в соціокультурному плані стилю поведінки тих, хто залучений в процес спілкування в умовах міжкультурного спілкування, зв'язку.

Лінгвокраїнознавча компетентність включає численні принципи. Перший принцип – це природа мови. Вона вміщує в собі єдність етнічної культури і мови, яка реалізується в її функціях.

Комунікативна функція є основним способом передачі повідомлення від одного учасника комунікативного явища іншому (з умовою передачі цієї функції є саме залучення інформації про країну).

Другий принцип – осягнення людиною, яка виросла в одній етнічній культурі, загальних норм поведінки, суттєвих фактів, традицій та цінностей іншої державної культури. Школярам потрібно не лише поглинути інформацію про країну, а й створити для себе позитивний зв'язок до неї.

Третій принцип – формування адекватної установки до культурного народу - мовного носія. Це один із самих нелегких принципів, тому що ціль засвоєння мови – зближення народів.

Четвертий принцип втілює вимоги цілісності і однорідності мовного 9-річного навчального процесу: країнознавча інформація повинна бути отримана з навчальних текстів [3].

Думка І. А. Зимньої про типи ключових функцій лінгвокраїнознавчої компетентності підтримується, хоча, вважається, що їх слід упорядкувати відповідно до скерованості особистості (в напрямку до себе і до інших). Тому, на нашу думку, серед першорядних функцій слід визначити:

- особистісно-пов'язану з внутрішнім сприйняттям людини, її світоглядом, бажаннями, запитам, стереотипами, мотивацією, інтересами, схильностями, тощо);

- соціальна – передбачає оточення, життя громади, соціальну діяльність особи, її взаємодією з навколишнім середовищем);

- діяльнісна – пов'язана з провідною діяльністю особистості – гра, навчання, трудова, професійна та наукова діяльності, тощо) [24].

Ключові функції лінгвокраїнознавчої компетентності відображають предметно-діяльнісний показник вищої освіти і повинні забезпечити якісне і комплексне досягнення наявних цілей.

Як відомо, в будь-якому числі головною функцією мови є спілкування, в той самий час воно відіграє роль засобу пізнання світу. Пізнаючи англійську мову учні 9-х класів отримують знання про цілком нову для них культуру, тому, учням надається комплементарний філологічний метод часткового пізнання незнайомого світу. Мовні елементи можуть бути носіями лінгвокраїнознавчої компетентності, яка дуже необхідна для осіб, які цікавляться мовою. Таким чином, протягом навчального процесу потрібно пам'ятати, що всі країнознавчі події у світі залишають слід в культурі і очевидно передаються через мову. Тому, викладання мови та її вивчення слід здійснювати саме з використанням лінгвокраїнознавчого підходу.

Загалом суть аспекту лінгвокраїнознавчої компетентності об'єднує вивчення іноземної культури, в ході якого учні енергійно ознайомляться із сучасними реаліями досліджуваної країни, її історичними, кліматичними,

географічними закономірностями, політичним і соціальним складом життя, міжнародними ознаками характеру, релігійними поглядами людей, стереотипами поведінки. Для створення історико-культурних поглядів про країну мови яка вивчається, слід залучити поступовість та послідовність, багатогранність та емоційно-образне вивчення іноземної культури у порівнянні з культурою власної країни. Так як сприйняття незнайомої культури завжди бере початок крізь призму власної.

Відповідно до принципів лінгвокраїнознавчого підходу, мова повинна вивчатися в єдності із пізнанням культури народу, який говорить цією мовою. У масовій практиці навчання англійської мови складність полягає в тому, що і викладач, і учні є як правило, носіями однієї (рідної) мови та представниками однієї (рідної) культури. Лінгвокраїнознавчий підхід спеціально підкреслює той факт, що будь-які лінгвістичні знання без практичного застосування марні. Різноманітні ресурси глобальної мережі Інтернет та сучасні цифрові технології значною мірою компенсують зазначені прогалини і стають джерелами. ком нових навчально-пізнавальних інтересів, завдань та можливостей.

Формування лінгвокраїнознавчої компетенції можливе лише за систематичної роботи з розвитку творчих здібностей та творчого підходу до організації роботи учнів. Така система сприяє вихованню творчої особистості, який має лінгвокраїнознавчі знання і навички, вміє підтримувати діалог з питань, що розглядаються.

Сучасний освітній простір визначає якісну взаємодію між вчителем та учнем за допомогою діалогу. Інша особливість сучасної комунікації – це перехід на діалогове спілкування. Діалог, діалогічні відносини є основою гуманітарної освіченості людини.

Цілеспрямована планомірна робота вчителів з творчої діяльності учнів при формуванні лінгвокраїнознавчої компетентності у процесі участі в конкурсах, сприяє розвитку творчої особи, що володіє лінгвокраїнознавчим матеріалом, мотивації учнів до вирішення актуальних завдань [16].

Варто підкреслити, що наявність навичок міжкультурного спілкування в учнів має на меті створення таких особистісних рис, як толерантність, мотивацію до спілкування та натхнення. Натхнення інтерпретується як відсутність упереджень по відношенню до носіїв етнокультури; толерантність виражається терпимим відношенням до висловлювань співрозмовників; мотивація спілкування зображується в бажанні і можливості входити в активне спілкування з представником іншої соціокультурної громади.

Доцільно додати, що формування лінгвокраїнознавчої компетентності в учнів 9-х класів є попередньо запланованим наслідком педагогічної діяльності на уроці англійської мови, який отримується шляхом використання різних прийомів, методів та засобів навчання. Відповідно до вимог чинної освітньої програми, учні 9-го класу повинні володіти інформацією про культуру спільноти або ж країни, мова якої вивчається, у рамках тематики ситуаційного спілкування, також уміннями і навичками, узгоджені з такими аспектами: рутинне життя, умови, міжособистісні взаємини, стандарти поведінки, соціальні правила поведінки; здібність привести до спільного пункту рідну й іноземну культуру спираючись на зміст програми, вправність використати різні стратегії для того щоб контакт з представниками інших культур був встановлений; використання та вибір привітань, формувань звертання, вигуків та вступу до комунікації; закони ввічливості та мовні складові народної мудрості. Під кінець 9-го класу учні, окрім переліченого вище, зобов'язані освоїти знання про цінності та надбання носіїв мови [39].

Тому, формування лінгвокраїнознавчої компетентності передбачає залучення учнів 9-х класів у міжкультурне спілкування, яке організовується на уроках англійської мови. В таких випадках коли іншомовне середовище відсутнє, тексти для читання повинні охоплювати вагомий соціокультурний потенціал, прямо та частково впливати на формування в учнів позитивного механізму до сприйняття та вивчення іноземної культури.

Лінгвокраїнознавство не може бути обмеженим системою лише однієї мови. Ця наука зіставна, у якій явища однієї системи протирічають іншій. Кожна

іноземна мова володіє власними специфічними особливостями, які кожна людина, яка її вивчає, зустрічає на шляху. На чисельність особливостей лінгвокраїнознавчої компетентності впливають не лише лінгвістичні, а й екстралінгвістичні чинники. Головним з таких чинників є співзвучність або різниця у мові, що вивчається з власною мовою учня 9-го класу.

План сучасного уроку у школі швидко змінюється. Зараз все частіше потрібно правильно мотивувати учнів на заняттях, застосовувати інформаційні технології, мультимедійні засоби навчання. Змінився сам процес навчання та підхід до нього. Акцент переноситься з «засвоєння знань» формування «компетентності» учнів.

Вивчення культури у вигляді мови передбачає розвиток навичок застосування різних мовних шаблонів та конструкцій. Необхідно враховувати ситуативні правила використання цих конструкцій, мовної тактики та типів мовного поведінки. Основою навчання мови та культури є активна участь учнів у оволодінні знаннями, у формуванні у них самостійної продуктивної діяльності іноземною мовою. Учень має виступати як активний суб'єкт навчальної діяльності та безперервного процесу освіти, саморозвитку та самовдосконалюватися протягом всього життя.

Характерні труднощі з'являються при зустрічі в діяльності навчання з фоновою, малоефективною лексикою, особливостями мови та всім іншим, що не можна просто інтерпретувати на рідну мову. Розглянувши взаємозалежність елементів змісту англійської культури з аспектами навчання, можна підкреслити компоненти іноземної культури як цілі навчання:

- навчальний аспект – соціальний контекст мети. Згаданий аспект залучає володіння іноземною мовою як спосіб міжособистісного спілкування, також засвоєння умінь самостійної роботи, як діяльність вдосконалення рівня знань про іншомовну культуру;

- пізнавальний аспект – лінгвокраїнознавчий зміст мети. Залучається як спосіб розширення духовного світу особи та здійснюється переважно на основі рецептивних типів діяльності: читання й аудіювання та говоріння;

- розвиваючий аспект – психологічний зміст мети. Доцільний аспект включає головну мету – розвиток мовленнєвих навичок, психологічних функцій, навичок вести бесіду;

- виховний аспект – педагогічний зміст мети. Вивчення іноземної культури є засобом виховання. Так відбувається через те, що національні культури ніколи не відповідають одна іншій повністю, кожна складається з всенародних та інтернаціональних одиниць [18].

Перед вчителем виникає завдання: зобразити в свідомості учнів світогляд про незнайомі предмети та явища, які не мають аналогів ні в рідній культурі, ні у власній мові. Тому наочні матеріали активують різні мовленнєво-мисленнєві явища: сприйняття, пам'ять, мислення, уяву, допомагають утворенню стійких образів, понять, уявлень. З цим прагненням зацікавленість до іншомовної культури, центральний зміст якої, фіксований у картинах, предметах, художньо-історичних предметах, керується нами на певні об'єкти зорового образу, який відповідає особливим, своєрідними національно-культурним фоновим знанням.

Поглинаючи іноземну мову учні 9-х класів знайомляться з автентичною культурою. Ця іноземна культура охоплює в собі такі компоненти як навчальний аспект, пізнавальний аспект, розвиваючий і виховний аспекти.

Виховні показники особистості формуються за допомогою її послідовних мовних і культурних складових мислення та рівень ціннісно-сміслових навичок.

Також лінгвокраїнознавча компетентність складається з таких компонентів: отримання знань; відношення до діяльності; спілкування та діяльності (розвиток і реалізація комунікативності людини); емоційно-мотиваційний компонент (мотивація творчої діяльності).

Компонент отримання знань спрямований на розвиток мотивація особистісного та зростання учнів, самовизначення в культурі коли рівень компетентності дозволить успішно та гнучко адаптуватися до сучасного

мультикультурного світу, інтегруватись у національну та світову культуру, формувати бажання та вміння брати участь у міжкультурному діалозі.

Інтегрований зміст уроків англійської мови зосереджується на людських цінностях і цінності національних культур, як спосіб інтеграції загальнокультурних знань з метою усунути її фрагментарність, а також етнокультурну та професійну ідентичність особистості.

Ця інтеграція передбачає виділення таких семантичних одиниць:

- традиційно-побутово-обрядова культура;
- повсякденний і формальний етикет;
- мистецтво і діалог;
- культур у мистецтві;
- культурні компоненти з типово національним колоритом,

національним характером;

- «національні світогляди», що відображають специфіку світосприйняття та національного менталітету представників а певну культуру [46].

Наприклад, у рамках уроків з англійської мови для формування лінгвокраїнознавчої компетентності мають також обговорюватися такі аспекти: символи, стереотипи, стандарти, які допомагають розшифрувати символічний характер мови; етикет – набір специфічних для культури правил поведінки, які відповідають певним соціальним ролям, вербальна мова і мова тіла, невербальне спілкування і національний менталітет; об'єкти емоцій. Наприклад, такі емоційні поняття, як смуток, горе, любов, радість, надія та жага; поняття британської, американської та української сім'ї, дім, традиції, свобода, почуття гумор тощо.; компонентів змісту, збагачених ціннісно-смісловими компонентами та базовими цінностями різних культур, спрямованих на виявлення причин діалогу культур. Все перелічене забезпечує комплексне, систематичне уявлення про культуру, як світ цінностей і змістів, світ знаків і символів [53].

Очевидно, що формування лінгвокраїнознавчої компетентності в учнів 9-х класів буде успішним за створення певних педагогічних умов у процесі навчання іноземної мови.

Педагогічні умови – це сукупність об'єктивних можливостей, змісту, форм, методів та матеріального просторового середовища, спрямовану на рішення поставлених у дослідженні задач. Визначення комплексу педагогічних умов, що сприяють ефективності процесу формування лінгвокраїнознавчої компетентності, ґрунтується на визначенні соціального замовлення школи в аспекті досліджуваної проблеми; розгляді сутності лінгвокраїнознавчої компетентності та процесу її формування; виявленні специфіки формування лінгвокраїнознавчої компетентності в процесі навчання іноземної мови [57].

Ми виділяємо три умови, які взаємопов'язані та будуть ефективними лише у взаємодії: 1) насичення змісту процесу формування лінгвокраїнознавчої компетентності лінгвокраїнознавчим матеріалом та розвиток та підвищення рівня лінгвістичної компетентності; 2) переведення учнів у позицію суб'єктів отримання знань через збільшення частки самостійної роботи; 3) розвиток в учнів соціально-значимих позитивних мотивів вивчення іноземних мов.

Виділені педагогічні умови реалізовувалися з урахуванням спеціально розробленого комплексу вправ. Ці вправи є чітко організований комплекс, спрямований на досягнення поставленої мети. Вони мають бути комунікативно-спрямованими; імітувати особисто-значущі для учнів ситуації спілкування іноземною мовою у різних формах; моделювати типові ситуації іноземної культури; забезпечувати повторення лінгвокраїнознавчого матеріалу при варіюванні предметного плану спілкування; бути економічними.

Хоча слід зазначити, виділення даних окремих комплексів вправ дуже умовно. Навчання починається при виконанні комплексів вправ, спрямованих на формування лінгвокраїнознавчих умінь та навичок, і продовжується в концентрованому вигляді на матеріалі текстів для читання та аудіювання та при роботі з відеофільмами.

Ця робота організується у кілька етапів: активізація попередніх знань та умінь учнів; декодування лінгвокраїнознавчої інформації, її осмислення та інтерпретація; зіставлення та порівняння лінгвокраїнознавчих елементів з аналогічними або подібними проявами рідної культури у рідній мові (за наявності таких).

Поняття мова і культура є одним цілим. Щоб керувати мовою на високому рівні краще бути обізнаним щодо стилю життя людей, безпосередньо з країни мови, яка вивчається. Не слід нехтувати знаннями про культуру, устрій, традиції, звичаї, свята. Усвідомленість цих аспектів дасть потрібний ефект на ефективний міжкультурний зв'язок. Зміни системи освіти на всіх її етапах актуалізували пошук шляхів забезпечення досягнення нових результатів. Враховуючи, що освіта є найбільш сприятливим етапом для формування лінгвокраїнознавчої компетентності, яка передбачає набуття нових та значущих компетенцій [61].

1.3. Соціально-психологічні передумови формування лінгвокраїнознавчої компетентності

Соціально-психологічні умови утворення лінгвокраїнознавчої компетентності є обов'язковим для мовної особистості учня. Спершу, як співрозмовника масової міжкультурної комунікації у вигляді реципієнта (здатність особи осягнути англomовну культуру при опрацюванні іншомовних матеріалів; психологічна впевненість особистості до загальнодоступної міжкультурного контакту).

По-друге, навчальний процес утворює непряме масове міжкультурне порозуміння, як необхідну домовленість успішного соціокультурного зв'язка; асоціації (внутрішньо-предметні та міжпредметні) виступають, як психологічна платформа формування фонових знань. Своєю роботою М. Писанко зазначає, що «психічний ріст людини утворюється шляхом осягнення загальнолюдського досвіду враховуючи предметну діяльність та мову. Спершу учень починає пізнавати світ не у вербальному світі, а згідно свого оточення, яке складається з

людей, предметів неживої природи. Наступним чином сім'я та родина – найменша соціальна ланка – утворює послідовність понять та цінностей особистості, ознайомлює її з навколишнім середовищем, із тим, що дозволено та що заборонено» [25]. Все це називається процесом засвоєння морально-етичних основ в учнів 9-х класів. Згодом ці знання, систематизуються, поглиблюються, виникають протиріччя та відмінності, учень відкриває для себе таке поняття як культура, звичаї та традиції.

Хоча для кожного унікального суспільства ці показники відрізняються. Вітчизняні та зарубіжні спеціалісти, лінгвісти, психологи виділяють багато уваги та часу проблемі взаємопов'язаності мови та культури. Ці терміни вважаються єдиними, оскільки соціальні обставини безперервно віддзеркалюються у мові. Не потрібно забувати, що вивчення англійської мови відбувається у середовищі яке безпосередньо пов'язане з комунікацією.

Враховуючи цей чинник, рекомендується приділяти конкретну увагу вправам, орієнтованим на знайомство учнів з культурно-історичними та соціальними подіями на певних територіях.

Припускається, що процес комунікації є інструментом опанування іноземної мови. Тема спілкування є предметом дослідів в наукових сферах як: лінгвістика, соціологія, психологія, педагогікою. Відомі педагоги та психологи позначають комунікацію як міжособистісну та міжгрупову діяльність.

Шкільні роки є періодом особливої чутливості, що є причиною інтенсивного формування у учнів 9-х класів бази культури та важливим компонентом соціальної адаптацію особистості. Комунікативна спрямованість сучасної освіти визначається особистісними результатами освоєння учнями 9-х класів інформаційно-комунікаційних умінь: поважного ставлення до іншої думці, оволодіння навичками адаптації до динамічного світу; активне використання мовних засобів у вирішенні пізнавальних завдань та інше.

Однак, в умовах цифрової епохи, на виховання сучасних дітей неоднозначно впливає достаток різномірної інформації та контент, що міститься в Інтернеті. Учні 9 класів все частіше схильні кіберсоціалізації і, як наслідок,

емоціогенної нестабільності, що відводить від реального життя і блокує здатність до гуманної комунікації, емпатії та адекватного сприйняття навколишнього світу. У шкільні роки закладається база загальної культури особистості, а саме: мовна свідомість (у найширшому сенсі, знання правил і норм спілкування та взаємодії); емоційна оцінка (емоції та почуття); внутрішня позиція дитини (моральний вибір та поведінка), а отже, формуються передумови лінгвокраїнознавчої компетентності. У цьому контексті «лінгвокраїнознавча компетентність» визначається, як бажання та вміння працювати з інформацією про іноземні середовища за допомогою комп'ютерних технологій, у різних способах (друкованому та електронному), сприймати, розумово обробляти та обмінюватися інформацією.

Перш ніж конкретизувати поняття «лінгвокраїнознавча компетентність» в соціально-психологічному аспекті зупинимося спершу на понятті «мовна особистість». Лінгвіст та мовознавець Ю. Н. Караулов уточнював це поняття в інтеграції психологічних, соціальних та етичних компонентів, що безпосередньо розкриваються через призму дискурсу людини, її здатності до цільового створення та сприйняття текстів різних стилів відповідно до критеріїв культури мови.

Цей дослідник виділяє такі рівні «мовної особистості», пов'язані з поетапним переходом учня від нижчого рівня до вищого: лексикон, дискурс. Формування мовної особистості учнів 9-х класів відбувається у процесі накопичення мовного фонду, участі у різних комунікативних ситуаціях під час освоєння різних комунікативних ролей, що Ю. Н. Караулов називає «комунікативною мережею», в тому числі та інформаційно-комунікаційної, до якої вихованець потрапляє та розвивається як особистість [27].

Сьогодні ми все частіше помічаємо в учнів 9-х класів прояви асоціальних форм поведінки та інтолерантні ознаки мовної агресії, що діалектично пов'язано із соціально-економічними та політичними умовами.

Заглиблюючись детальніше в тему мовна толерантність можна виділити, що це психолого-педагогічний феномен, сукупний особистістю власністю, що виявляється:

- у розумінні та прийнятті «іншого» разом з його не-схожістю;
- у критичних вимогах до себе для позитивних особистісних перетворень;
- у позиціонуванні морально-ціннісної поведінки;
- у готовності до компромісу та подолання конфліктів [38].

За останні роки в науковій літературі відзначається максимальний інтерес до цієї проблеми, але водночас це окремі дослідження, присвячені цій англomовній лінгвокраїнознавчій компетентності.

Стабільний інтерес викликає проблема соціально-психологічних аспектів формування лінгвокраїнознавчої компетентності. Разом з тим, дослідники намагаються вирішити проблему ціннісно-мотиваційного ставлення до мови.

Детальніше слід зупинитися на останній психолого-педагогічній умові та прогресивності тенденції, що все більше проголошує в сучасному світі толерантні цінності.

Лінгвокраїнознавчі аспекти та фактори вибору мовних засобів відповідно до ознак толерантності виявила О. О. Михайлова, серед них: «емпатійна мовна поведінка; гнучкість або безконфліктність; некатегоричність суджень» [38]. Виховання мовної культури у школярів 9-х класів з орієнтацією на мовну толерантність можливе лише з опорою на педагогічне управління цим процесом.

Використання нейтральних синонімічних слів – евфемізмів, що замінюють нетактовні вирази стає ефективним способом реалізації умови орієнтації вихованців та учнів на толерантність у процесі формування інформаційно-мовної компетентності. Фахівці в галузі мови та промови ділять евфемізми на три категорії: що виключають дискримінацію людей з різними недоліками; національну та майнову дискримінацію.

Застосування щадних мовних тактик для формування англomовної лінгвокраїнознавчої компетентності в інформаційно-комунікаційному просторі сьогодні стає головною мовною тенденцією для встановлення балансу при взаємодії окремих осіб, соціальних груп та спільнот. Інклюзивний спосіб використання коректних слів та виразів сприяє важливому соціолінгвістичному явищу – коригування мовного коду, що накладає певні мовні обмеження по відношенню один одного у реальному та віртуальному міжкультурному спілкуванні.

Оскільки проблема формування та розвитку лінгвокраїнознавчої компетентності успішно вирішується лише з урахуванням вікових психологічних особливостей, як наслідок, процес удосконалення компетентності необхідно вибудовувати у нових формах взаємодії учнів з педагогом, співрозмовником з інших країн, які передбачають велику самостійність учнів 9-х класів у вирішенні виникаючих проблем в комунікативному інформаційному просторі. Більше того, педагог вже не виступає для учня єдиним джерелом інформації, спілкування, він виконує функцію посередника, який забезпечує максимально ефективний спосіб отримання інформації роботи з нею. У зв'язку з цим можна припустити, що психолого-педагогічний супровід в умовах виховно-освітнього простору з метою формування лінгвокраїнознавчої компетентності в учнів 9-х класів має бути зосереджений на таких компонентах (модулях), як соціально-орієнтований, комунікаційний, міжінформаційний та творчий.

Лінгвокраїнознавча компетентність містить сукупність наступних компонентів:

- мотиваційний, який передбачає наявність у учнів мотиваційних спонукань до діяльності з інформацією про країни;
- когнітивний, що представляє сукупність знань, на основі яких формується природничо компетентність учнів з проекцією на інформаційну діяльність;

- ціннісний, що вказує на наявність ціннісних орієнтацій особистості на інформаційну діяльність, взаємопов'язаний з процесами соціально-морального осмислення знань;

- діяльнісний, що передбачає досвід застосування знань, як системи загальних інформаційних умінь та навичок при використанні інформаційних технологій та ін.

- рефлексивно-оцінний, передбачає особисте світоглядне самовизначення учня на суспільстві і закріплює зміст переконань, ідеалів, принципів [15].

У процесі формування лінгвокраїнознавчої компетентності слід враховувати, що якість виконання діяльності та її результати залежать насамперед від широкої соціальної та власне навчальної мотивації. Мотивація є тим механізмом, який «запускає» процес навчання та забезпечує його подальший розвиток. Наприклад, одним із провідних мотивів у структурі особистості учня 9-го класу є самовизначення. У роботі з молоддю важливо пам'ятати, що підтримує та «живить» мотивацію відчутний, реальний успіх. Якщо успіх не настає, то мотивація згасає. Тому спеціальним завданням вчителя, який працює з учнями 9-х класів, є забезпечення реального успіху та досягнення конкретних позитивних результатів у процесі навчальних та позакласних занять.

Тому завданнями вчителя, який працює з учнями 9-х класів, є:

- навчальне: формування знань про національно-культурні особливості різних країн.
- розвиваюче: розвиток умінь та навичок здійснювати вибір форм та способів мовних виразів, застосовувати їх у мовній діяльності (відповідно до ситуації спілкування в реальному житті);
- виховне: виховання емпатії, толерантності та відповідальності,
- створення умов для прояви позитивного ставлення до цінностей національної та інших культур [50].

Аналіз педагогічної літератури та практичний досвід показують, що стимулюючий вплив зовнішньої мотивації на процес формування лінгвокраїнознавчої компетенції зростає, якщо учні на кожному його етапі відчують поступ до поставленої мети. Цьому сприяло формування навичок самостійної роботи та навчальної компетенції.

Мотиваційно-ціннісне ставлення до іншомовному навчанню визначає не тільки переживанням його результативності, воно спирається і на процесуальну мотивацію, задоволеність самим процесом навчання, позитивну мотивацію до вивчення іншомовної культури.

Велику роль грає розвиток мовної припущення учнів. Раптове «осяяння» з приводу того чи іншого значення слова доставляє учням велике задоволення та мотивує на подальший лінгвістичний пошук.

Враховуючи те, що суб'єкти процесу формування лінгвокраїнознавчої компетенції – учні 9-х класів, ми вважаємо одним із необхідних та дієвих прийомів стимулювання інтересів до вивчення лінгвокраїнознавчого матеріалу створення у навчальному процесі ситуацій успіху, особливо в учнів, які зазнають певних труднощів.

Отже, ми розкрили соціально-психологічні передумови формування лінгвокраїнознавчої компетентності в учнів 9-го класу, тому наступним етапом нашої роботи є дослідження методів та технологій, які допомагають формуванню лінгвокраїнознавчої компетентності.

2 ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФОРМУВАННЯ ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ 9-ГО КЛАСУ

2.1 Активізація процесу формування лінгвокраїнознавчої компетентності учнів 9-го класу на основі сучасних методів та засобів навчання англійської мови

Формування лінгвокраїнознавчої компетентності є досить складним та детальним процесом який має властивості змінюватися відповідно до методів, якими користуються вчителі. Метод формування лінгвокраїнознавчої компетентності – це систематизований набір кроків, який спрямовий на опанування іноземної мови, використовуючи знання особливостей культури країни мови, що вивчається, що забезпечує розвиток на цій основі загального почуття культури, сприйняття діалогу культур, розуміння відмінностей у світі, обумовлених сформованою культурою, здатності адекватно сприймати та розуміти інформацію іноземною мовою в її культурному контексті, успішно взаємодіяти з окремими людьми та групами з різними особливостями культури. Знайомлячись із країнами та носіями мови (для англійської це – Велика Британія, США, Канада, Австралія, Нова Зеландія та – більше 30 країн), їх історією, мистецтвом, літературою та традиціями.

Для успішного формування лінгвокраїнознавчої компетентності на уроках англійської мови в школярів 9-го класу, потрібно допомогти учням та сфокусувати їхню увагу на проблемі, збираючи ідеї, щоб знайти найкращі шляхи для їх вирішення.

Але і тут виникають певні труднощі. На початковому етапі формування лінгвокраїнознавчої компетентності, мотивація учнів 9-х класів може бути знижена через протиріччя між їхніми очікуваннями, прагненнями та бажаннями, та змістом навчання, яке може виявитися примітивним: побутова тематика мовлення, література початкового читання, що може не відповідати їхньому інтелектуальному рівню і не містити нічого нового. Все це не ставить

перед учнями цікавих розумових завдань, не торкається емоційної сторони, не запитує висловлювання власної думки, а передбачає лише проведення вступного курсу, елементарного за змістом. Хоча після розширення свідомості учнів за допомогою інтерактивних вправ для формування лінгвокраїнознавчої компетентності мотивація значно збільшується.

Пізнавальні потреби учнів 9-х класів на початковому етапі не задовільняються, так як робота з граматичним, лексичним, коригування займає більшість часу та увагу.

Пізнавальний елемент вводиться на другому етапі, коли в учнів ще не склалося цілісне уявлення про історію та культуру мови, що вивчається.

Щоб перешкоджати спаду загально-навчальної мотивації під час формування лінгвокраїнознавчої компетентності, необхідно активно застосовувати такі методи:

- стимулювати з перших днів висловлювання учнів, які вимагають міркування та висловлювання власної думки, а також використання абстрактної лексики та оціночних фраз щоб задовільними всі лінгвокраїнознавчі потреби;
- поступово ускладнювати види роботи, вводити нові види інтерактивних вправ та вдосконалювати раніше відомі;
- включення пізнавальної (країнознавчої) інформації вже до перших тем початкового етапу.

Використання країнознавчого матеріалу має бути включене до всіх видів мовної діяльності і бути чіткою системою. Ускладнення мовних завдань та відповідних їм розумових операцій, а також розвиток дослідницького підходу до нового мовного матеріалу є суттєвими передумовами високої мотивації учнів.

Інтерес до проблеми спільного вивчення мов та культур зростає з кожним роком. Був зроблений висновок про те, що подання мовного матеріалу без культурологічної складової не є ефективною, оскільки не сприяє формуванню вторинної мовної особистості, готової та здатної до міжкультурного спілкування. Ця проблема актуальна на всіх рівнях освіти, починаючи з

ранньої. Вивчення іноземної культури в сукупності із оволодінням іноземною мовою є не тільки більш ефективним з погляду оволодіння новими знаннями про традиції та звичаї носіїв мови та лексичними одиницями мови, але й невід'ємним компонентом для формування граматичних навичок учнів. Розуміння того, як культурні цінності знаходять свій прояв у мові, допомагає формувати та автоматизувати, наприклад, вживання обов'язкового належного та відповідного порядку слів у англійською. Без встановлення кореляцій між культурою та граматиною мови, що вивчається, не може бути досягнуто повне розуміння тієї чи іншої фрази у процесі комунікації, що може призвести до невиконання запропонованої вимоги та демонстрації невідповідної дії тієї, яка була закладено у репліці співрозмовника.

У формуванні лінгвокраїнознавчої компетентності може бути використаний практично весь арсенал методів та прийомів навчання іноземних мов. весь комплекс сучасних технологій та засобів навчання. У навчанні учнів 9-х класів широко використовуються такі види мовної діяльності:

1. Вирішення лінгвістичних та лінгвокраїнознавчих завдань (наприклад, таких, як висловлювання припущень про те, як повів б себе носій англійської мови у уявній ситуації спілкування).

2. Лінгвістичний та лінгвокраїнознавчий аналіз автентичних матеріалів (друковані видання, фільми, новини ведучих інформаційних агенцій (BBC, CNN, ABC та ін.)).

3. Відпрацювання граматичних структур у діалогових ситуаціях (парна робота чи робота у малих групах (3-5 учнів)).

4. Виконання дослідницьких та творчих проектів, що передбачають лінгвістичний та лінгвокраїнознавчий аналіз автентичної інформації.

5. Реальне спілкування із представниками англійської культури (листування електронною поштою, спілкування в чаті або Skype).

У формуванні лінгвістичної компетентності дуже ефективні:

- фразеологізми, що відображають національну своєрідність культури, традицій, способу життя народу – носія мови;

- прислів'я та приказки, що виражають народну мудрість того чи іншого етносу;

- метафори, що розкривають глибинні структури національної свідомості та самосвідомості та ін.

Нами також були задіяні методи, які допомагають сформулювати базу для успішного процесу.

На нашу думку, найбільш доцільними для формування лінгвокраїнознавчої компетентності в учнів було використання наступних методів:

- 1) метод мозкового штурму;
- 2) журналістські запитання;
- 3) мікрофон;
- 4) ротаційні трійки;
- 5) ментальні картки;
- 6) Броунівський рух;
- 7) акваріум;
- 8) карусель, тощо.

Метод мозкового штурму – це метод вирішення невідкладних завдань за короткий час. Суть методу полягає в тому, що учням необхідно якомога більше висловлювати ідеї за короткий проміжок часу, обговорити їх та класифікувати. Цей метод використовується для вирішення складних проблеми. Метод мозкового штурму можна використовувати в різних видах діяльності: в робота з малими та великими навчальними групами, індивідуальна робота.

Беручи до уваги підтипи методу мозкового штурму, можна виділити метод Brainwriting. У цьому методі кожен учень записує три ідеї, які стосуються теми мозкового штурму. На цей процес виділяється 4-6 хвилин. Потім кожен передає свої ідеї людині праворуч (або ліворуч), яка потім буде розвивати ідеї, додаючи пункти або творчі стратегії. Ще через кілька хвилин усі знову передають аркуш паперу, поки він не обійде весь стіл. Після того, як ідеї потрапили в коло, клас обговорює їх і вирішує, які ідеї найкраще реалізувати.

Ця техніка може пом'якшити дві важливі проблеми мозкового штурму – незбалансовану розмову та ефект прив'язки – завдяки тому, що кожен учень має можливість зробити свій внесок і усунути упередження щодо першої ідеї.

«Броунівський рух» - метод, який передбачає рух учнів по класу з метою збору інформації з запропонованої теми, паралельно відпрацьовуючи вивчені граматичні конструкції. Кожен учасник отримує аркуш із переліком питань завдань: «Interview your groupmates what famous person out of the list of countries are they aware of?». Вчитель допомагає формулювати питання та відповіді та стежить, щоб взаємодія велася на англійською.

Приєм складання ментальної картки «MindMap». Такі карти являють собою діаграми, схеми, у наочному вигляді які представляють різні ідеї, завдання, тези, пов'язані один з одним і об'єднані якоюсь спільною проблемою. Карта дозволяє охопити всю ситуацію в загалом, а також утримувати одночасно у свідомості велику кількість інформації, щоб знаходити зв'язки між окремими ділянками, відсутні елементи, запам'ятовувати інформацію та бути здатним відтворити її навіть через тривалий час термін.

«Карусель» – інтерактивний метод роботи, у процесі якої утворюється два кільця учнів: внутрішнє та зовнішнє. Внутрішнє кільце з учнів, які сидять нерухомо, а у зовнішньому кільці учні через кожні 30 секунд змінюються. Таким чином, вони встигають проговорити за кілька хвилин кілька тем і постаратися переконати у своїй правоті співрозмовника. Використання цього методу дозволяє ефективно відпрацьовувати етикетні діалоги, які чудово підходять для формування лінгвокраїнознавчої компетентності на заняттях з англійської мови.

Наступний метод формування лінгвокраїнознавчої компетентності, метод «журналістських запитань», має на меті залучити як можна більше питальних слів: хто, що, як, коли, де, чому, скільки, з якої причини.

Згідно з темою уроку задавалися такі запитання. Для прикладу, для вивчення теми «Flags and National Symbols» було використано наступні

запитання: «What colors is flag of the USA? Who designed the flag of England? Where can you find State of liberty? How did Columbus discover America? Why is Canada considered to be the happiest place to live? Існує безліч питань, з будь якої теми щоб сформувати лінгвокраїнознавчу компетентність в учнів на уроках з англійської мови у 9-му класі. Цей вид діяльність можна успішно організовувати як окремо, так і в групах. Останнім етапом в цьому процесі були відповіді учнів на кожне запитання.

Метод «Акваріум» є «виставою», де глядачі виступають у ролі спостерігачів, експертів, критиків та аналітиків. Кілька учнів розігрують ситуацію у колі, а інші спостерігають та аналізують її. Так, наприклад, вивчаючи в 9 класі тему «How does teens life in England differ from teens in the USA?» можна, запропонувати «акваріумний діалог»: текст діалогу може бути будь-яким, наприклад, розмова представників кількох молодіжних культур. Завдання акторів-учнів – передати відповідні риси, особливості тієї/іншої молодіжної культури, а завдання глядачів-учнів – визначити, яку культуру представили промовці. Ролі може пропонувати як сам учитель, природньо потай від глядачів, чи самі учні можуть вибрати ту культуру, погляди якої вони поділяють і хочуть уявити обговорити.

Використання перелічених методів успішно подіяло на формування лінгвокраїнознавчої компетентності, але також були задіяні наступні сучасні засоби та технології, що посприяли навчальній діяльності учнів. З допомогою яких, учні 9-го класу отримали шанс удосконалити навички висловити власні думки щодо культури, традицій, звичаїв країн покращити словниковий запас та граматику.

На уроках з англійської мови у 9-му класі наступні технології формування лінгвокраїнознавчої компетентності будуть доречні:

«Граматичний диктант» («Dictogloss»). Dictogloss – це засіб навчання мови, яка використовується для навчання граматичних структур, за допомогою якої учні об'єднуються в малі групи та узагальнюють текст цільовою мовою. Спочатку вчитель готує текст, який містить приклади першочергово лексичної

та граматичної форми для вивчення. Учитель читає текст з лінгвокраїнознавчим аспектом учням зі звичайною швидкістю, поки вони роблять нотатки. Потім учні працюють у малих групах, щоб підготувати підсумок своєї роботи, використовуючи правильні лексичні одиниці, граматичні структури, і, нарешті, кожна група представляє свою роботу решті класу. Діяльність Dictogloss заохочує учнів зосередитися на формі своєї мови, водночас будучи заснованою на спілкуванні, і використовується в навчанні мови на основі завдань.

Діяльність Dictogloss має ряд переваг. Вони об'єднують чотири мовні навички аудіювання, читання, говоріння та письмо. Вони також дають учням можливість говорити як про зміст, так і про саму мову. Крім того, ці заняття є корисним способом представлення нової фактичної інформації учням про ключові компоненти країн і заохочення їх слухати ключові моменти.

Існує велика кількість сучасних технологій на просторах інтернету, учні не мають проблем з використанням цих можливостей, хоча більшість уникають їх, адже онлайн листування, комп'ютерні ігри або те, що їх особисто цікавить переважає над розширенням свідомості використовуючи лінгвокраїнознавчу компетентність. Один із видів навчання учнів, на нашу думку, є використання сучасних технологій, які їм до вподоби.

До сучасних технологій навчання ми відносимо використання інтернет-ресурсів, які активізують процес формування лінгвокраїнознавчої компетентності в учнів 9-х класів.

Ми вважаємо, що інтернет-ресурси, можна класифікувати за такими ознаками:

- 1) зосереджені на розширення словникового запасу;
- 2) зосереджені на формування знань про країни;
- 3) зосереджені на вдосконалення граматичних навичок;
- 4) зосереджені на розвиток слухання;
- 5) спрямовані на розвиток мовлення;
- 6) сконцентровані на вдосконалення навичок письма;
- 7) зосереджені на розвиток читання.

Спершу аналіз інтернет-ресурсів, які спрямовані на розширення словникового запасу. Формування лінгвокраїнознавчої компетентності у на уроках англійської мови, значно пов'язане з вдосконаленням словникового запасу учнів 9-х класів, адже чим більшим словником учні володіють, тим більше вони можуть зрозуміти про що йдеться в текстах з лінгвокраїнознавчою складовою, аналогічних вправах з слухання, тощо. В процесі впровадження комплексу вправ було залучено велику кількість інтернет джерел, які сприяють вдосконаленню знань та умінь учнів.

Зручний та легкий у використанні веб-сайт Vocabulary.com., мета якого полягає в тому, щоб закрити прогалину в словах, щоб учні могли досягти більш високого рівня комунікації. Коли учні оснащені будівельними блоками мови, вони мають більший доступ до освіти, інформації та можливостей.

Як показують результати створення міцного словникового запасу надає учням знання та навички, необхідні для успішного навчання в класі та за його межами. Vocabulary.com навчає слів, систематично відкриваючи широкий спектр типів запитань і дій, які допоможуть зрозуміти всі значення та нюанси кожного слова, яке вивчається. Навіть після того, як певні слова були досконало вивчені, ресурс продовжує допомагати закріплювати попередні слова, щоб вони залишилися актуальними для учнів. Реєстрація займає лише кілька хвилин, інтерфейс зручний та оснащений різноманітними функціями та типами вправ, від текстів до інтерактивних ігор.

Часто для кращого сприйняття певної теми, в нашому випадку, культурних та історичних аспектів різноманітних країн творчий переказ або написання творів сприяє формування лінгвокраїнознавчої компетентності в учнів. Power Thesaurus популярний онлайн-ресурс, керований спільнотою який містить велику колекцію синонімів, антонімів та інших спільнокореневих слів. Веб-сайт Power Thesauru – легкий у використанні, з потужними допоміжними інструментами, результати в режимі реального часу - на основі десятків тисяч щоденних оновлень, фільтрування результатів - за типом (словом або фразою),

частинами мови або тегами, гнучке сортування - за рейтингом, алфавітом, кількістю складів або довжиною.

Не слід забувати і про Freerice. Це унікальний веб-сайт і мобільний додаток для вдосконалення лексичного запасу слів, який дозволяє гравцям просунути у вивченні мови, граючи у вікторину з кількома варіантами. В учнів є великий вибір адже в цьому додатку існує понад 50 доступних категорій. У категорії можна грати на п'яти рівнях складності, залежно від тематики.

Online Etymology Dictionary. Етимологічний словник Дена Харпера – одне з тих довідкових джерел, яким корисно і приємно користуватися. Його основним змістом є, звичайно, словникові статті для англійських слів з акцентом на їх історію, що є надзвичайно важливо для формування лінгвокраїнознавчої компетентності. На додаток до словникових статей, веб-сайт також містить статті на різні суміжні теми, де відволікаються на теми, запропоновані історією різних слів, які широко вживаються.

Наша класифікація інтернет-ресурсів включає різноманітні веб-сайти для вивчення іноземної мови, інструменти яких, забезпечують кращий розвиток лінгвокраїнознавчої компетентності.

Веб-сайт AgendaWeb.com містить сотні безкоштовних вправ для вивчення англійської мови онлайн: граматичні вправи, вправи з дієсловами, пісні, словникові вправи, аудіювання, читання, відео, фонетика, фільми, граматичні таблиці, картки та словники.

iSLCOLLECTIVE – це безкоштовний веб-сайт з домашніми та класними завданнями на різноманітну тематику розміщені у файлах Word doc/docx і ppt/pptx (powerpoint).

Веб-сайт EngVid.com – це ресурс, який пропонує безкоштовні онлайн-уроки англійської мови для тих, хто вивчає англійську мову всіх рівнів. Вони мають сотні відео-уроків, зроблених одинадцятьма досвідченими вчителями, які володіють мовою. І вони мають понад 10 мільйонів користувачів. Нові уроки додаються тричі на тиждень і зазвичай тривають приблизно від 10 до 15

хвилин. Такі інтерактивні впровадження забезпечують краще формування лінгвокраїнознавчої компетентності в учнів також і у вільний час.

Важливу роль в цьому переліку відіграє веб-сайт Learn English teens від Britishcouncil. Britishcouncil.com є міжнародною організацією Великобританії з питань культурних зв'язків та можливостей освіти. Своїм інтерфейсом та типами вправ, цей веб-сайт сприяє ширшому пізнанню Сполученого Королівства; розвиває знання англійської мови; заохочує культурне, наукове, технологічне та інше освітнє співробітництво між Сполученим Королівством та іншими країнами.

Оскільки на сайті можна виконувати різні лексичні завдання та вправи на читання з лінгвокраїнознавчим аспектом, ми вважаємо, що слід надати кілька наглядних прикладів вправ, які можна впровадити в навчальну діяльність учнів 9-х класів.

Наприклад, вивчаючи тему «міста Великобританії», згідно тематичного плану, можна використовувати вправи типу *matching*, де учням потрібно об'єднати картинку зі словом (додаток), об'єднати слово з поясненням (додаток) та вправа з текстом де учням потрібно вставити пропущені слова (додаток)

Платформа BBC Learning English – це відділ Всесвітньої служби BBC, присвячений викладанню англійської мови. Сервіс надає безкоштовні ресурси та заходи для викладачів та учнів, насамперед через свій веб-сайт. Він також випускає радіопрोगрами, де двоє умілих ведучих обговорюють певну культурну проблему у світі. До короткого подкаста додається також набір лексичних одиниць з детальними поясненнями. Для кращого сприйняття цих слів до кожного випуску є перевірочний тест.

TED – некомерційна організація в США, що займається розповсюдженням ідей, що повинні змінити світ. Конференція TED славиться своїми лекціями (TED Talks), які спочатку були зосереджені на технологіях, розвагах та дизайні, але згодом включили також природничі науки, мистецтво, освіту, культуру, бізнес, глобальні проблеми, сталий розвиток – широкі сфери тем, що разом формують наше майбутнє; зазвичай у формі коротких бесід

(приблизно 18 хвилин, адже саме цей час аудиторія зберігає увагу, не втрачаючи інтересу до доповіді).

Нещодавним відкриттям для нас була платформа Vaamboozle – це швидкий і простий у використанні інструмент для гри та створення ігор. Для гри не потрібна реєстрація. На платформі існує безліч готових ігор, додатково вчитель може створити власну гру. Учні діляться на 2 або ж більше команд, кожна команда обирає число з ігрової дошки і відповідає на запитання. Вчитель перевіряє на точність і Vaamboozle відстежує результати.

Кожний із вище названих веб-сайтів є зручними та корисними навчальними інструментами, які сприяли розвитку англomовної лінгвокраїнознавчої компетентності, як в учнів так і у вчителів. Для ще кращого формування лінгвокраїнознавчої компетентності в учнів 9-х класів ми створили комплекс вправ відповідно до виділених педагогічних умови та структури лінгвокраїнознавчої компетенції.

2.2 Комплекс вправ для формування лінгвокраїнознавчої компетентності в учнів 9-х класів з англійської мови

Через необхідність активізувати процес формування лінгвокраїнознавчої компетентності у дев'ятикласників, ми використали автентичні матеріали з описаними вище методами та онлайн-ресурсами для розробки комплексу вправ навчання лінгвокраїнознавчого матеріалу на уроках англійської мови.

Беручи за основу календарно-тематичне планування з англійської мови для 9-х класів, за підручником О. Карпюк «English 9» на 2021-2022 н. р., у додатку А, було визначено, що на вивчаються 4 базові лексичні теми:

1. Великобританія сьогодні; міста Великобританії.
2. Одяг.
3. Молодіжна культура.
4. Наука і прогрес [28].

Нами було вирішено створити тематичний комплекс вправ, які можна використовувати на заняттях з англійської мови у 9-х класах. Комплекс вправ

спрямовуються на розвиток та формування ключових аспектів лінгвокраїнознавчої компетентності на з використання лексичної наповненості, граматики, слухання, читання та письма.

Комплекс вправ складається із відеоматеріалів, аудіозаписів, текстів з використання актуальних веб-сайтів, які дозволяють учням звикнути до культурних аспектів, інформаційної наповненості та інтенсивності на заняттях з англійської мови.

Для створення навчально-пізнавальної діяльності учнів передбачено зокрема використання інтерактивних, ігрових методів навчання лінгвокраїнознавчого матеріалу.

До комплексу тематичних вправ входять завдання для введення учнів в іншомовне навчальне середовище, зняття інтелектуального напруження, вправи на повторення та засвоєння вивченого матеріалу.

Запропоновані у комплексі вправи на формування лінгвокраїнознавчої компетентності доречно залучати у структуру уроку. Вправи відповідають лексичним розділам та взаємодіють з іншими видами навчальної діяльності на уроці.

З позиції нашого дослідження, найбільш доцільним для процесу придбання та систематизації позначених тематичних знань є використання комплексу вправ. У процесі навчання іноземної мови лінгвокраїнознавчої компетенції відбувається завдяки використанню всього комплексу вправ, спрямованих на формування всіх видів навичок.

Перший тип вправ виконується під час семантизації нового матеріалу, другого типу - під час тренування у використанні, третього – під час практики у використанні.

Перший комплекс вправ представлений в основному вправами першого типу. Метою є запровадження відомостей історико-культурного змісту; ознайомлення з новим матеріалом лінгвокраїнознавчого характеру; семантизація нових мовних одиниць, забезпечення запам'ятовування нового лінгвокраїнознавчого матеріалу.

Ці завдання реалізуються у процесі виконання вправ чотирьох підтипів.

Перший підтип включає вправи аудитивно-рецептивного характеру. Їхня мета – введення в ситуацію уроку, тексту та і т.д. Вправи другого підтипу мають на меті орієнтацію учнів у новому мовленнєвому матеріалі нової теми. При виконанні вправ третього підтипу учні представляють введені частини лінгвокраїнознавчого матеріалу у графічному поданні. Вправи останнього підтипу орієнтовані сприйняття теми як смислового єдності.

Здійснюючи реалізацію формування лінгвокраїнознавчої компетентності використовувалися вправи другого комплексу. Метою другого етапу роботи (вправи другого типу) є формування умінь використання лінгвокраїнознавчого матеріалу в усних та письмових формах спілкування. Вправи другого типу включають 3 підтипи. Вправи першого підтипу характеризуються жорсткими рамками управління мовленнєвим діяльністю та носять синтетико-аналітичний характер. Прикладом можуть служити вправи на трансформацію, доповнення, підстановку, імітацію тощо.

У процесі виконання вправ другого підтипу відбувається подальший аналіз, осмислення та систематизація лінгвокраїнознавчого матеріалу, а також формування вмінь його використання. Прикладом служить читання та робота з автентичними тексти.

Подальше вдосконалення лінгвістичних та тематичних умінь здійснювалося за допомогою виконання вправ третього підтипу. Віднесемо до них вправи, що включають різні проблемні завдання у рамках лінгвокраїнознавчої тематики. В процесі виконання вправ даного підтипу часто застосовувалися крилаті вирази, фразеологізми, прислів'я, приказки.

На завершальному етапі вивчення лексичної теми використовувалися переважно вправи 3-го типу. Метою цих вправ є розвиток умінь використання засвоєного лінгвокраїнознавчого матеріалу у різних формах спілкування. Прикладом можуть бути «проекти».

Завдання третього типу вправ націлені на формування стійкої мотивації та інтересу до вивчення іноземної мови та іншомовної культури. Мотивація

What is the capital city of Scotland?

What is the capital of Canada?

What is the capital city of Australia?

Вправа 4. Ask your classmates the following.

Мета: активізувати граматичні, лексичні вміння учнів на занятті.

Прийом: опитування партнерів.

Have you ever been to (England on the London Eye, in Tower of London, on the Tower Bridge, at Madame Tussauds London museum)?

I have been to...

I have never been to...

Have you seen/met (Prince Harry, The Queen, Adele, Sam Smith, Harry Potter)?

Вправа 5. You are to read the text by Alex (Додаток В). Alex writes about plenty of things. Choose things Alex didn't write about:

Мета: навчити учнів критично мислити, аналізуючи текст.

Прийом: робота з текстом (додаток В), відповіді на запитання.

How beautiful is his home town of Newquay?

What was the weather in Newquay?

What spots you should visit in Newquay?

What things you can do in Newquay?

Are there any good food locations?

What is history of Newquay?

Where can you find the city of Newquay?

Вправа 6. You have read Alex's story (Додаток Б). Find what statement is true, what is false.

Мета: навчити учнів аналізувати текст та критично мислити.

Прийом: робота над текстом, визначення правдивих та неправдивих речень?

1. Newquay is located in the south of England.

2. Newquay is close to the beach.

3. *If you want to go surfing, Newquay is an amazing for that.*
4. *Alex hates doing outdoor activities.*
5. *Coasteering is not the same as surfing.*
6. *There are 2 zoos with an Elephant named Tom in Newquay.*

Вправа 7. Write an essay on the following topics.

Мета: вдосконалити вміння чітко висловлювати думки на папері, активізувати лексичний запасу в учнів, навчити формувати структуроване повідомлення.

Прийом: написання твору на подані теми.

«Ireland has captured my heart because...»

«History of Scotland is fascinating»

«Advantages and disadvantages of living in London»

Вправа 8. You have got 5 minutes to complete mind maps using words down below

Мета: вдосконалення словникового запасу учнів, креативного бачення та умінь структурувати інформацію

Прийом: складання ментальних карт на подані країни (Додаток Б)

Task:

England

Scotland

Wales

Ireland

Вправа 9. You came to Scotland with your family on Saint Patrick's Day. Write an email to your friend saying how excited you are and pinpoint all the highlights of this adventure.

Мета: навчити уміло висловлювати думки згідно стандарту написання електронних листів, використовуючи лексичний запасу учнів.

Прийом: написання електронного листа до друга з поданою ситуацією.

При вивченні лексичних тем «Одяг» та «Молодіжна культура» ми пропонуємо включити наступні вправи.

Приклад вправ:

Вправа 1. Describe pieces of national clothes that you see at the picture.

Мета: розкрити здібності до монологічного мовлення та креативного мислення, розширення словникового запасу учнів.

Прийом: опис картинок (Додаток Б),

Вправа 2. Take a look at the authors of the quotes. What country are they from? Comment on the given quotes bellow. Share your point of view using: I agree\I disagree, because...

Мета: вдосконалити здатність критично мислити, використовуючи мовні патерни.

Прийом: висловлення власної думки, використовуючи лексичні зразки «згоди».

«Fashions fade, style is eternal.» – Yves Saint Laurent.

«Fashion you can buy, but style you possess. The key to style is learning who you are, which takes years. There's no how-to road map to style. It's about self expression and, above all, attitude.» – Iris Apfel.

«Being well dressed hasn't much to do with having good clothes. It's a question of good balance and good common sense.» – Oscar de la Renta.

Вправа 3. Your friend and you are at the shopping mall in London. Your friend is asking for a fashion advice to blend in the culture. Recommend him/her the best type of clothes for the following occasions:

Мета: сформувати навички діалогічного мовлення.

Прийом: робота у парах, складання діалогів для поданих ситуацій.

I am invited (to the party, wedding, on a date, football match) what should I wear?

I am going (bowling, running, swimming) what should I wear?

Вправа 4. You are divided into pairs. One person is a shop assistant the other is a customer. Customer is from Ireland (as you know accents differ) and is very picky, always finds a problem (Student 1 finds the problem). Your task is to cater all the customer's whims and cope with problem situations (Student 2 resolves the problem).

Мета: вдосконалити уміння спілкуватися в діалозі, розширити словниковий запас учнів .

Прийом: робота в парах, рольова постановка «in the store» методом «Акваріум».

Вправа 5. Complete the sentences and share with your class.

Мета: організувати командну роботу в класі, використовуючи словниковий запас учнів.

Прийом: доповнити речення власною думкою

I like shopping in America because.....

In my free time I go window shopping because

My favorite piece of clothes to wear to school is.....

I prefer online shopping because.....

My favorite designer is

I return clothes to the store when... ..

In Britain there are a lot of discounts I buy clothes with discounts because ...

Вправа 6. Find the right word to the pictures.

Мета: сформувати словниковий запас та лексичну грамотності учнів.

Прийом: знайти правильне слово до фото (додаток Б).

Вправа 7. You see pictures of the Royal family. Find the definition to the given adjectives and describe their clothes and answer the questions.

Tight-fitting, baggy, casual, formal, colourful, plain, tasteful, unfashionable, smart, trendy, scruffy, sleeveless.

Where do they wear this outfit?

How much is the look?

How comfortable is this?

Мета: вдосконалити лексичний запас учнів.

Прийом: пошук та пояснення значень поданих прикметників що описують частини одягу з поданими картинками (Додаток Б) використовуючи Vocabulary.com.

Вправа 8. Watch a video «Young Blood: Exploration into British Youth Culture | Youth In Transition». Tell what are young people called, what problems do they face, their language, manners, habits, taste in music and clothes, their beliefs.

Мета: формувати навички слухання.

Прийом: слухання відео про шкільне життя молоді Великої Британії. Розповідь про їхні звички, манери, мову, уподобані стилі музики та одягу.

Вправа 9. Find out what do teens in America and Great Britain do in their free time? Create a presentation, choosing one of the activities that teens find engaging. Include: what is the activity, why and how often do the teens do that and unlike teens in the English speaking countries do teens in Ukraine do the same?

Мета: творче самовираження учнів, систематизація отриманих знань.

Прийом: створення презентацій на тему «Якими видами діяльності люблять займатися молоді Америки, Британії та України?»

У наступну вправу ми залучили одразу 2 онлайн ресурси «Online Etymology Dictionary» та «Learn English teens» by «Britishcouncil».

Вправа 10: Watch the video «London. Working in fashion», note down words from the video, find the meaning using Online Etymology Dictionary, explain them and come up with a story using that list of words.

Мета: вдосконалити навички слухання, стимулювати пошукову діяльність учнів на уроці для кращого засвоєння лексичного матеріалу

Прийом: перегляд відео, пошук значень поданих у відео слів, пояснення слів та створення власної короткої історії з використанням слів.

Вправа 11. Find 30 words meaning national English clothes starting with letters «A, K, S, B». Come up with an outfit, explain your choice to the class.

Мета: стимулювати творчо-пошукову активність, активізувати словниковий запас учнів.

Прийом: написати 30 слів, які починаються на літери «A, K, S, B», далі створюючи власний комплект одягу.

Для того щоб краще засвоїти лексичну тему «Наука і технічний прогрес», ми пропонуємо включити наступні оригінальні вправи.

Розглянемо конкретні приклади вправ з цього комплексу.

Приклад вправ:

Вправа 1. Match words to the definitions.

Мета: розширити лексичні здібності учнів.

Прийом: об'єднання слів з їхніми значеннями.

1. <i>to dial up</i>	a. <i>a group of computers that are connected</i>
2. <i>to download</i>	b. <i>a small mobile computer</i>
3. <i>wireless</i>	c. <i>a very small computer that will fit in your hand</i>
4. <i>laptop</i>	d. <i>to make a connection to a phone line</i>
5. <i>notebook</i>	e. <i>without cables or wires</i>
6. <i>network</i>	f. <i>to copy something from the Internet on your compute</i>

Вправа 2. Skim «What's New?» text. You have got 7 minutes to brainstorm, classify the information and express your point of view by answering the questions.

Мета: удосконалити навички сприйняття та відтворення іноземної мови

Прийом: читання та аналіз тексту (додаток Б) відповіді на запитання методом «мозковий штурм».

1. *Is broadband faster than an regular Internet connection?*
2. *What is the payment methof for a broadband connection?*
3. *What are advantages and disadvantages of wireless technology?*
4. *What are the borders of wireless technology?*
5. *Has 3G technology got completely developed?*
6. *What are you going to be able to do with 3G technology on your mobile soon?*

Вправа 3. Watch a video «The Mark Zuckerberg Story | Founding Facebook | Stories of Success» about inventing famous internet platform Facebook, take some notes and retell the history in chronological order.

<https://www.youtube.com/watch?v=7kNzacaxT6s&t=28s>

Мета: вдосконалювати навички слухання та монологічного мовлення в учнів на уроках іноземної мови, розкриття нових лексичних одиниць з теми.

Прийом: перегляд відео, нотування основної інформації, хронологічний переказ історії створення платформи «Facebook».

Вправа 4. Read the text «Cheating.com» and choose the correct answers to the questions and ask your classmate.

Мета: удосконалити навички сприйняття та відтворення іноземної мови, розвинути навички критично мислити.

Прийом: читання та аналіз тексту (Додаток Б) виконання тесту і обговорення важливих пунктів з однокласниками.

1. *What do 'paper mills' mean what is their purpose?*
 - a. *Software platforms that find plagiarism.*
 - b. *Programs that sell ready-made essays.*
2. *in order to download an essay do you need to spend a fortune?*
 - a. *Ohh yes.*
 - b. *No, not necessary.*
3. *When and how can the teacher start to identify the plagiarism?*
 - a. *If the student's work is suspiciously too high.*
 - b. *If the student's writing is way too low.*
4. *When could a British teacher get suspicious?*
 - a. *If a student turned in an essay with a whole lot of spelling mistakes.*
 - b. *If a student turned in an essay with bunch of American spellings.*
5. *What happens to a student who is accused of plagiarism?*
 - a. *Student can get expelled.*
 - b. *Student can be brought to the police.*

Вправа 5. Skim the text «Cheating.com», find words to complete the table down bellow.

Person	Activity	Verb
pl...	plagiarism	to pl...

Мета: розвиток морфологічних та лексичних вмій учнів.

Прийом: читання та аналіз морфологічної складової слів в тексті (Додаток З), заповнення таблицки.

Вправа 7. Work in groups. Look at the picture and discuss the questions. Use Present Continuous, Future Simple or to be going to, where needed.

1. *Are you aware of augmented reality?*
- 2 *Where in your opinion the man in the picture is?*
- 3 *What is the gadget he is wearing? Why is he wearing it?*
4. *Is augmented reality the concept of future?*

Мета: удосконалити граматичні навички учнів, покращити монологічні навички.

Прийом: асоціативний опис фото (Додаток Б), відповіді на запитання з використання граматичних конструкцій Present Continuous, Future Simple або to be going to.

Для наступної вправи ми використовували ігрову платформу «Vamboozle». Незважаючи на велику кількість готових ігор, ми створили власну з назвою «Science and inventions».

Вправа 8. You are divided into 3 groups. Choose the number consulting with your team and answer the question using correct past tense. If you guess your team score allocated points if not you don't get any. Watch out, somewhere you can get unlucky or lucky.

Мета: розвиток критичного мислення на базі вивченого лексичного та граматичного матеріалів.

Прийом: гра «Vamboozle» (додаток Б) відповіді на запитання використовуючи правильний минулий час.

Вправа 9. Read the text «Ireland eats a lot of apples» and put these events in the correct order.

- a. *Apple launched call centre in the city of Cork.*
- b. *Apple manufactured the iMac computer.*
- c. *Apple made Cork their European headquarter.*
- d. *Apple opened a brand new branch of their business in Cork.*

Мета: розвинути навички читання та аналізу інформації.

Прийом: читання тексту (Додаток Б), визначення хронологічний порядок подій.

Вправа 10. You are divided into 2 groups. Read the text, are these sentences true or false. If you answer right you score if not your team gets a bizarre wish to perform.

1. *Cork is the most relevant city in Scotland.*
2. *Apple manufactured their first original business in Ireland.*
3. *The iMac computer was not such a very popular at first product.*
4. *Manufacturing is Apple's second business in Cork.*
5. *In Cork there are only a hundred of workers working at the Apple Centre.*
6. *The call centre takes phone calls from all around the world.*
7. *all the employees at the call centre can speak foreign languages.*
8. *Nowadays in Ireland a lot of people are being employed by call centres.*

Мета: розвинути навички читання та аналізу інформації.

Прийом: читати текст (Додаток Б), гра з визначенням вірних та невірних речень.

Цілеспрямована робота з формуванням лінгвокраїнознавчої компетентності на роках з іноземної мови має великий вплив на розвиток мислення, фантазії, кругозору, творчого підходу до виконання завдань, а також на розвиток особистості учнів. Ми вважаємо, що процес формування лінгвокраїнознавчої компетентності орієнтується на проблемно-пошуковому рівні активності. А саме учні шукають відповіді на проблемні задачі та виконують вправи різного рівня складності. Тому комплекс вправ спрямований на три рівні моделі навчання

- розвиток дивергентних функцій: швидкості, гнучкості,
- оригінальності, пам'яті, допитливості, упевненості в собі і т.д.);
- розвиток складного мислення (аналіз, синтез, уява);
- участь учасників в постановці та рішеннях реальних проблем.

Для перевірки ефективності авторської оригінального комплексу вправ

для формування лінгвокраїнознавчої компетентності, ми провели педагогічний експеримент.

2.3 Аналіз результатів експериментального дослідження ефективності авторського комплексу вправ у формуванні лінгвокраїнознавчої компетентності

Для того щоб експериментально перевірити ефективність розробленого нами комплексу вправ для активізації процесу розвитку лінгвокраїнознавчої компетентності учнів 9-х класів та доказати їх доречність використання на уроках англійської мови та для самостійної роботи учнів, ми провели педагогічний експеримент, беручи до уваги необхідні вимоги.

Як базу експериментальної роботи було обрано: Золочівську ОЗЗС 1-3 ст. №2. ім. Маркіяна Шашкевича. В експерименті були задіяні учні 9-А класу, 27 осіб, у складі контрольної групи 9-Б клас, 25 осіб .

Наша експериментальна перевірка проводилася у три етапи: 1) передекспериментальний зріз; 2) експериментальне навчання за розробленим комплексом вправ; 3) післяекспериментальний зріз.

Також на даному етапі ми поставили кілька важливих завдань:

1. Провести серед учнів 9-А і 9-Б класів передекспериментальний зріз щоб проаналізувати рівень володіння лінгвокраїнознавчої компетентності.
2. На експериментальному етапі провести навчання, використовуючи розроблений оригінальний комплекс тематичних вправ для формування лінгвокраїнознавчої компетентності.
3. Провести післяекспериментальний зріз і повторно проаналізувати рівень сформованості лінгвокраїнознавчої компетентності учнів 9-х класів обох груп.
4. Зробити висновки чи ефективний наш оригінальний комплекс вправ, який використовувався в експериментальній групі (9-А клас) для формування лінгвокраїнознавчої компетентності.

Для оцінки сформованості в учнів лінгвокраїнознавчої компетентності на початок дослідження, як передекспериментальний зріз, ми використали тестування. Ці методи дозволили об'єктивно оцінити рівень знань учнів та визначити остаточний вибір експериментальної та контрольної груп.

Приклад тесту, використаного при виявленні рівня сформованості лінгвокраїнознавчої компетентності, наведено у додатку В. Де, максимальна кількість становить 30 балів.

До післяекспериментального зрізу ми включили тестування ідентичної складності як під час передекспериментального зрізу.

Згідно з програмними вимогами на кожному етапі навчання англійської мови у закладах загальної середньої освіти розрізняють три рівні сформованості лінгвокраїнознавчої іншомовної компетентності: низький, середній, високий [38].

Ми вважаємо доцільним виділити наступні критерії лінгвокраїнознавчої компетентності, опираючись на дослідження О. А. Абдулліної:

- Пізнавальний критерій (знання учнів), як один з основних критеріїв рівня сформованості лінгвокраїнознавчої компетентності.
- Праксіологічний критерій (уміння учнів), що застосовуються на практиці використання отриманих знань.
- Мотиваційний критерій – характеристика особистості, інтерес [1].

Максимально можлива кількість балів, отриманих за виконання контрольних завдань – 30. Тому, низький рівень сформованості лінгвокраїнознавчої компетентності повинен бути зафіксований в учнів, які отримали 1-10 балів, середній рівень – в учнів, які отримали 11-20 балів, достатній рівень – в учнів, високий рівень – в учнів, які набрали 21-30 бали. При неправильній відповіді учні не отримували балів.

Характеристика критеріальних рівнів сформованості лінгвокраїнознавчої компетентності в учнів 9-го класу відображена в таблиці 2.1.

2.1 – Критерії оцінювання рівня сформованості ЛК

Критерій	К-ть балів	Рівні	Характеристика рівнів сформованості
Пізнавальний	1-3	Низький	Знання не осмислені, безсистемні. Читання та переклад з опорою на словник. Граматичні знання не закріплені.
	4-6	Середній	Знання достатньо усвідомлені та повні. Достатній рівень для реалізації лінгвокраїнознавчої компетентності. Знання адекватно застосовуються.
	7-10	Високий	Знання достатньо свідомі, повні. Знання з лінгвокраїнознавчої тематики представлені як цілісна система.
Практиологічний	1-3	Низький	Відтворення дії за зразком з допомогою чи без; правильність виконання конкретних дій недостатня; відсутність перенесення на інші види діяльності.
	4-6	Середній	Здатність діяти самостійно при наявності зразка; в цілому правильність виконання дій. Виникають проблеми при переносі умінь з одного виду діяльності на інший.
	7-10	Високий	Самостійність у діях. Повне володіння навчальними вміннями, що створює передумови самоосвіти. Правильне виконання дій. Перенесення умінь з одного виду діяльності на інший.
Мотиваційний	1-3	Низький	Переважають моральні мотиви. Інтерес до вивчення іноземної мови; до участі в діяльності з засвоєнню лінгвокраїнознавчого матеріалу проявляється на рівні цікавості.
	4-6	Середній	Переважають пізнавальні мотиви. Інтерес до вивчення іноземної мови та лінгвокраїнознавчого матеріалу проявляється епізодично.
	7-10	Високий	Широкі пізнавальні, мотиви. Наявність сталого інтересу до вивчення іноземної мови культури, а також до лінгвокраїнознавчого матеріалу як прояву цієї культури у мові.

Результати учнів під час передекспериментальної перевірки були проаналізовані за визначеними нами критеріями.

Максимальна кількість балів, виконані завдання, – 30. Тому, якщо учень отримав 21-30 бали, учень мав високий рівень володіння лінгвокраїнознавчої компетентності, 11-20 балів – середній та 1-10 балів – низький.

Таблиця 2.2 – Результати передекспериментальної перевірки рівня сформованості ЛК за пізнавальним, мотиваційним та праксіологічним критеріями.

Рівні сформованості лінгвокраїнознавчої компетентності	Кількість балів	КГ (кількість учнів)	ЕГ (кількість учнів)	КГ (кількість учнів у %)	ЕГ (кількість учнів у %)
Низький	1-3	11	11	43%	41%
Середній	4-6	9	10	35%	34%
Високий	7-10	5	6	22%	25%
Разом		25	27	100%	100%
Рівні сформованості лінгвокраїнознавчої компетентності	Кількість балів	КГ (кількість учнів)	ЕГ (кількість учнів)	КГ (кількість учнів у %)	ЕГ (кількість учнів у %)
Низький	1-3	10	9	39%	40%
Середній	4-6	9	10	35%	33%
Високий	7-10	6	8	26%	28%
Разом		25	27	100%	100%
Рівні сформованості лінгвокраїнознавчої компетентності	Кількість балів	КГ (кількість учнів)	ЕГ (кількість учнів)	КГ (кількість учнів у %)	ЕГ (кількість учнів у %)
Низький	1-3	10	11	41%	42%
Середній	4-6	8	8	29%	28%
Високий	7-10	7	8	30%	30%
Разом		25	27	100%	100%

Результати передекспериментальної перевірки рівня сформованості лінгвокраїнознавчої компетентності за пізнавальним, мотиваційним та праксіологічним критеріями у ЕГ зображено на рисунку 2.1.

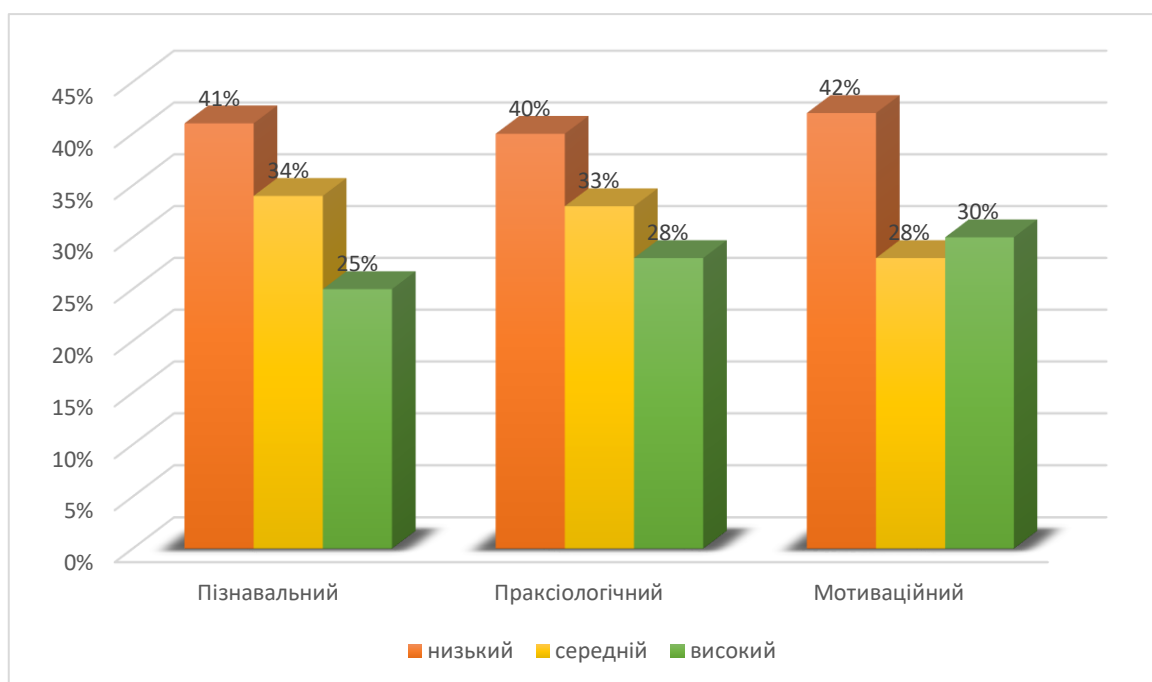

Рисунок 2.1 – Рівні сформованості лінгвокраїнознавчої компетентності у ЕГ перед експериментальним навчанням

Наступним етапом експериментальної перевірки став аналіз згідно з визначеними нами критеріями доведення вірогідності результатів із застосуванням формули.

Коефіцієнт навченості обчислюється за формулою В. П. Безпалька:

$$K = \frac{Q}{N}$$

В даній формулі, Q – кількість отриманих учнями балів у тестових завданнях; N – максимально можлива кількість балів.

Провівши аналіз рівня під час експерименту, констатуємо, що сформованість лінгвокраїнознавчої компетентності приблизно однакова в учнів двох груп має середній та низький рівні.

Згідно з В. Безпальком, якщо коефіцієнт навченості нижче 0,7 то такий рівень вважається нижче задовільного. Отримані дані допомогли визначити середній коефіцієнт навченості у 2-х групах. В ЕГ – 0,61, а в КГ – 0,63, (табл. 2.3).

Аналізуючи отримані результати можна зробити висновок, що рівень сформованості лінгвокраїнознавчої компетентності в ході передекспериментальної перевірки є середнім та низьким, що говорить про недостатній рівень сформованості лінгвокраїнознавчої компетентності.

Зазначимо, що на початку експерименту рівні сформованості лінгвокраїнознавчої компетентності у двох груп знаходилися приблизно на одному рівні.

Таблиця 2.3 – Середні показники передекспериментальної перевірки рівня сформованості ЛК в учнів 9-х класів за критеріями, у балах (за методом В. Безпалька)

Критерії оцінювання	Максимальний бал	Середній бал КГ	Середній бал ЕГ
Пізнавальний	10	6,7	6,8
Праксіологічний	10	6,9	6,7
Мотиваційний	10	6,8	6,7
Максимальна кількість балів		30	30
Коефіцієнт навченості		0,63	0,61

Далі був проведений експериментальний етап. Контрольна група навчалася у звичайному режимі згідно навчальної програми, а для експериментальної ми використали оригінальний тематичний комплекс вправ для формування лінгвокраїнознавчої компетентності.

Необхідно відзначити, що в процесі експерименту ми дійшли висновку про важливість того, щоб вчитель вводив у систему обговорення в класі щоденних життєвих ситуацій, що входять до рамок лінгвокраїнознавчої тематики. Для посилення впливу широкої соціальної мотивації нами використовувалися різні джерела інформації, що показують значення повноцінного володіння іноземною мовою (такими засобами були публіцистична та художня література, кінофільми, Інтернет і т.д.). Регулярно проводились цикли бесід та вікторин-п'ятихвилинок, підготовлених окремими учнями за наступною тематикою: «Англійська мова – одна з найпоширеніших

мов на планеті», «Учні у Британії та України», «Англійські реалії та їх переклад українською мовою» тощо.

Учням доручалося складання запитальників, тематичних добірок, лінгвокраїнознавчих коментарів та словників, альбомів за окремими досліджуваними в аудиторії та вдома. Подібна робота проводилася як у групах, так і індивідуально і була цікава учням.

Вправи, пов'язані з мовним припущенням, можуть бути настільки ж цікавими, як і рішення кросворда. Тому на уроках учні постійно спонукалися до мовного здогаду під час читання текстів, до використання «підказок» та опору у самому тексті. Підвищення мотивації також сприяли вправи, дозволяють учням актуалізувати раніше вивчену лексику.

Для створення сприятливої атмосфери на заняттях задавався необхідний темп проведення занять, організація роботи учнів (індивідуальна, парна, групова, командна і т. д.) залежно від завдань заняття; використовувалася музика, іншомовний фольклор, позитивні психологічні установки тощо.

При цьому по можливості враховувалися здібності та індивідуальні особливості окремих учнів. Експериментальна методика з реалізації третьої педагогічної умови включала також бесіди, написання міні-творів; використання кольорометодики «Мій настрій на занятті»; анкетування, тестування.

Навчання будувалося таким чином, щоб учні самі були зацікавлені у якісному оволодінні іноземною мовою, і це стало для них потребою. У процесі формування лінгвокраїнознавчої компетентності створювалися умови задоволення даної потреби учнів.

Щоб зрозуміти чи нашій комплекс вправ дієвий, ми провели післяекспериментальний зріз у двох класах. Учні 9-х класів отримали завдання схожої складності, що і на передекспериментальному зрізі. Результати зрізу в КГ та ЕГ подано у вигляді табл. 2.4 та табл. 2.5.

Таблиця 2.4 – Результати післяекспериментальної перевірки рівня сформованості ЛК за пізнавальним, мотиваційним та праксіологічним критеріями

Рівні сформованості лінгвокраїнознавчої компетентності	Кількість балів	КГ (кількість учнів)	ЕГ (кількість учнів)	КГ (кількість учнів у %)	ЕГ (кількість учнів у %)
	<i>Пізнавальний критерій</i>				
Низький	1-3	11	6	44%	22%
Середній	4-6	10	11	37%	40%
Високий	7-10	4	10	19%	38%
Разом		25	27	100%	100%
Рівні сформованості лінгвокраїнознавчої компетентності	Кількість балів	КГ (кількість учнів)	ЕГ (кількість учнів)	КГ (кількість учнів у %)	ЕГ (кількість учнів у %)
	<i>Праксіологічний критерій</i>				
Низький	1-3	8	5	35%	21%
Середній	4-6	11	12	38%	45%
Високий	7-10	6	10	27%	34%
Разом		25	27	100%	100%
Рівні сформованості лінгвокраїнознавчої компетентності	Кількість балів	КГ (кількість учнів)	ЕГ (кількість учнів)	КГ (кількість учнів у %)	ЕГ (кількість учнів у %)
	<i>Мотиваційний критерій</i>				
Низький	1-3	10	5	40%	19%
Середній	4-6	7	12	28%	43%
Високий	7-10	8	10	32%	38%
Разом		25	27	100%	100%

Таблиця 2.5 – Середні показники післяекспериментальної перевірки рівня сформованості ЛК в учнів 9-х класів за критеріями, у балах (за методом В. Безпалька)

Критерії оцінювання	Максимальний бал	Середній бал КГ	Середній бал ЕГ
Пізнавальний	10	6,9	8,9

Продовження таблиці 2.5

Праксіологічний	10	7	9
Мотиваційний	10	6,9	9,1
Максимальна кількість балів		30	30
Коефіцієнт навченості		0,65	0,79

Грунтуючись на тому, що відсоток показників в учнів експериментальної групи має тенденцію до збільшення, можемо стверджувати, що використання нашого оригінального комплексу вправ сприяє ефективному формуванню мотивації учнів експериментальної групи.

Таблиця 2.6 – Порівняльна таблиця результатів передекспериментальної та післяекспериментальної перевірок рівня сформованості ЛК в учнів 9-х класів за критеріями

Рівні сформованості лінгвокраїнознавчої компетентності	КГ				ЕГ			
	<i>Пізнавальний критерій</i>							
	Початок експерименту		Кінець експерименту		Початок експерименту		Кінець експерименту	
	учні	у %	учні	у %	учні	у %	учні	у %
Низький	11	43%	11	44%	11	41%	6	22%
Середній	9	35%	10	37%	10	34%	11	40%
Високий	5	22%	4	19%	6	25%	10	38%
	25	100%	25	100%	27	100%	27	100%
Рівні сформованості лінгвокраїнознавчої компетентності	КГ				ЕГ			
	<i>Праксіологічний критерій</i>							
	Початок експерименту		Кінець експерименту		Початок експерименту		Кінець експерименту	
	учні	у %	учні	у %	учні	у %	учні	у %
Низький	10	39%	8	35%	9	40%	5	21%
Середній	9	35%	11	38%	10	33%	12	45%
Високий	6	26%	6	27%	8	28%	10	34%
	25	100%	25	100%	27	100%	27	100%
Рівні сформованості лінгвокраїнознавчої компетентності	КГ				ЕГ			
	<i>Мотиваційний критерій</i>							
	Початок експерименту		Кінець експерименту		Початок експерименту		Кінець експерименту	

Продовження таблиці 2.6

	учні	у %	учні	у %	учні	у %	учні	у %
Низький	10	41%	10	40%	11	42%	5	19%
Середній	8	29%	7	28%	8	28%	12	43%
Високий	7	30%	8	32%	8	30%	10	38%
	25	100%	25	100%	27	100%	27	100%

Порівняльний аналіз даних перед та після зрізів показують значні зрушення на рівні сформованості лінгвокраїнознавчої компетентності в експериментальній групі. До кінцю експерименту значно зросла кількість учнів із середнім та високим рівнем сформованості лінгвокраїнознавчої компетентності у експериментальній групі. Немає жодного випадку, де б показники сформованості лінгвокраїнознавчої компетентності погіршилися б.

Одразу за методом В. Безпалька ми вичислили коефіцієнт навченості у КГ – 0,64, а коефіцієнт навченості в ЕГ – 0,79 (табл. 2.7). Аналіз обчислень довів, що в КГ рівень сформованості лінгвокраїнознавчої компетентності дев'ятикласників недостатній, в той час як в ЕГ рівень сформованості лінгвокраїнознавчої компетентності достатній для цього етапу навчання.

Таблиця 2.7 – Порівняльна таблиця результатів передекспериментальної та післяекспериментальної перевірки рівня сформованості ЛК в учнів 9-х класів за критеріями, в балах (за методом В. Безпалька)

Критерії оцінювання	Максимальний бал	Середній бал КГ		Середній бал ЕГ	
		До експерименту	Після експерименту	До експерименту	Після експерименту
Пізнавальний	10	6,7	6,9	6,8	8,9
Практиологічний	10	6,9	7	6,7	9
Мотиваційний	10	6,8	6,9	6,7	9,1
Максимальна кількість балів		30	30	30	30
Коефіцієнт навченості		0,63	0,65	0,61	0,79

Традиційно здійснена педагогічна робота з учнями у контрольній групі також дала певний приріст за критеріями сформованості лінгвокраїнознавчої

компетентності. Проте дані показники незрівнянно малі порівняно з показниками експериментальної групи.

Побудуємо діаграму, що відображає результати нашого педагогічного експерименту за рівнями сформованості лінгвокраїнознавчої компетентності у ЕГ у вигляді діаграми. Результати зображені на рисунку 1.1.

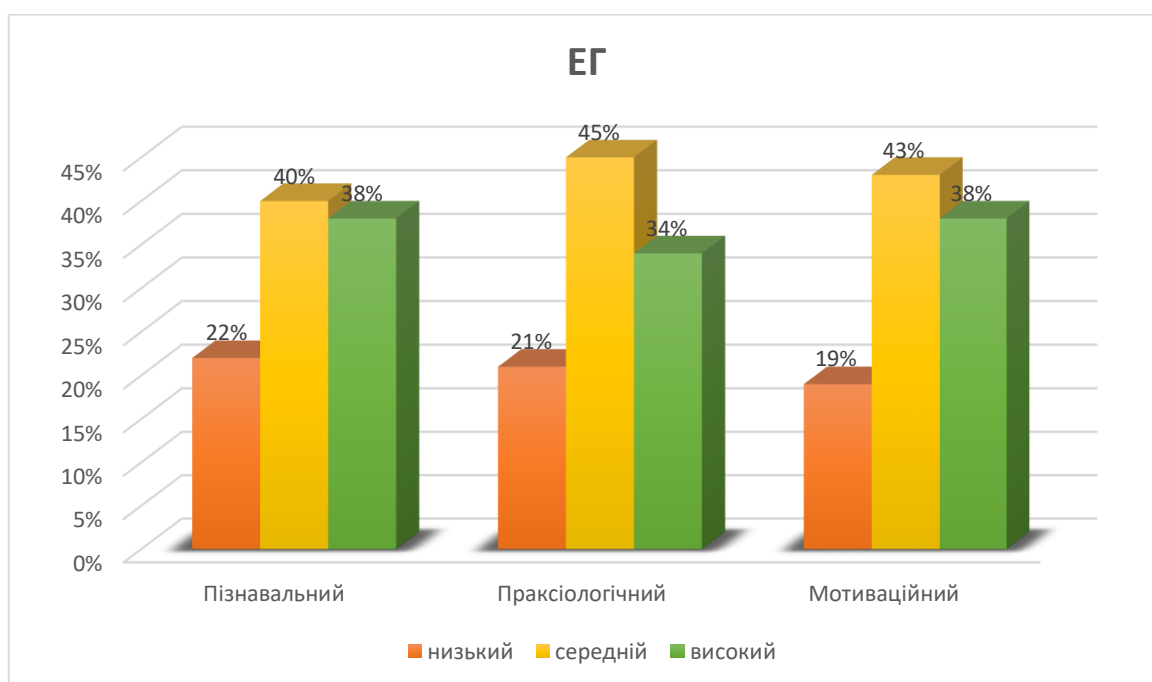

Рисунок 1.1 – Рівні сформованості лінгвокраїнознавчої компетентності у ЕГ після експериментального зрізу

Мета експерименту полягала у перевірці ефективності спроектованої моделі формування лінгвокраїнознавчої компетентності. В завдання дослідно-експериментальної роботи, що проводиться, входила перевірка доцільності спроектованого комплексу вправ під час удосконалення системи лінгвокраїнознавчих знань, умінь та мотивів багатомовної особи; виявлення причинно-наслідкових, закономірних зв'язків у зміні рівнів сформованості лінгвокраїнознавчої компетенції; аналіз та представлення отриманих даних у кількісній та графічній формах.

У процесі проведення передекспериментального зрізу було проведено діагностику виявлення початкового рівня сформованості лінгвокраїнознавчої

компетенції експериментальної та контрольної груп за трьома виділеними критеріями: пізнавального, праксіологічного та мотиваційного. На основі отриманих даних визначався загальний рівень лінгвокраїнознавчої компетентності.

Аналіз результатів передекспериментального зрізу показав, що переважає кількість учнів з низьким та середнім рівнями сформованості лінгвокраїнознавчої компетенції.

Мета експериментального навчання полягала в апробації комплексу вправ на формування лінгвокраїнознавчої компетенції.

На контрольному етапі експерименту було проведено діагностику рівнів сформованості лінгвокраїнознавчої компетентності учнів експериментальної та контрольної груп. Порівняння даних отриманих на перед та післяекспериментальній перевірках виявило позитивну динаміку та підтвердило припущення про те, що оригінальний комплекс тематичних вправ продуктивно реалізує формування лінгвокраїнознавчої компетентності в учнів 9-го класу.

У контрольній групі, процес навчання в якій проходив за традиційною методикою, відбулися несуттєві зміни. При цьому переважає низький рівень за всіма виділеними критеріями на момент підсумкового зрізу.

Справді, протягом експериментального навчання велика кількість учнів з експериментальної групи вірно виконали завдання з лінгвокраїнознавчим матеріалом, що підкріпило належний рівень сформованості лінгвокраїнознавчої компетентності.

Учні які навчалися в експериментальній групі показали зацікавленість до культурних складових мови, почуваються впевненіше на уроках англійської мови та охоче виконують самостійну роботу.

Таким чином, ми можемо стверджувати, що застосування запропонованого нами комплексу гарантує підвищення результатів при впровадженні моделі формування лінгвокраїнознавчої компетентності у процесі вивчення англійської мови.

Провівши остаточний аналіз отриманих результатів слід відзначити, що впровадження та апробація у процесі навчання іноземного мови нашого комплексу для формування лінгвокраїнознавчої компетентності в експериментальній групі сприяла збільшенню числа учнів 9-го класу, які мають середній та високий рівень сформованості лінгвокраїнознавчої компетентності за виділеними критеріями.

ВИСНОВКИ

Дослідивши тему формування лінгвокраїнознавчої компетентності на уроках англійської мови в учнів 9-х класів можна зробити наступні висновки:

1. Проаналізовано теоретичні основи формування лінгвокраїнознавчої компетентності. Ми зробили висновок про те, що формування лінгвокраїнознавчої компетентності – це система обумовлених процесів, спрямованих на забезпечення готовності особистості спілкуватися іноземною мовою з представниками інших культур з урахуванням специфіки культурно-історичного середовища та стереотипів мислення. Вивчення культури разом з мовою передбачає розвиток навичок застосування різних мовних шаблонів та конструкцій. Лінгвокраїнознавча компетентність також охоплює невербальну діяльність: жести, міміку, мову тіла та мовленнєву поведінку представників країн. Охарактеризовано особливості формування лінгвокраїнознавчої компетентності на уроках англійської мови відповідно до чинної навчальної програми. Досліджено процес формування лінгвокраїнознавчої компетентності.

Були виділені лінгвокраїнознавчі аспекти як цілі навчання: навчальний аспект – соціальний контекст мети, залучає володіння іноземною мовою як спосіб міжособистісного спілкування, також засвоєння умінь самостійної роботи, як діяльність вдосконалення рівня знань про іншомовну культуру; пізнавальний аспект – лінгвокраїнознавчий зміст мети, залучається як спосіб розширення духовного світу особи та здійснюється переважно на основі рецептивних типів діяльності: читання й аудіювання та говоріння; розвиваючий аспект – психологічний зміст мети, доцільний аспект включає головну мету – розвиток мовленнєвих навичок, психологічних функцій, навичок вести бесіду; виховний аспект – педагогічний зміст мети, де вивчення іноземної культури є засобом виховання.

Формування лінгвокраїнознавчої компетентності в учнів має такі завдання: виховання толерантного ставлення до національних поведінкових

стереотипів; порозуміння, повага ціннісних орієнтацій; формування мислення тієї чи іншої мовної спільноти.

Структура лінгвокраїнознавчої компетентності розкривається взаємодією наступних компонентів: знання, вміння та навички; цінності; відносини; здатність застосовувати опосередковані знання та вміння у вирішенні завдань реальне життя. Сучасна теорія та практика навчання іноземних мов акцентує увагу на знаннях, вміннях та навичках, залишаючи поза увагою такі компоненти, як цінності та відносини.

Основний зміст структурних компонентів лінгвокраїнознавчої компетентності визначають: знання про сучасний світ та перспективи його розвитку, міжкультурні процеси та міжнародне співробітництво, проблеми сучасного світу та його глобалізацію, світову культуру та культуру досліджуваної країни, знання про сутність та види комунікації та ін; вміння та навички адекватно розуміти та інтерпретувати лінгвокультурні факти, ґрунтуючись на сформованих ціннісних відносинах, порівнювати, аналізувати та узагальнювати феномени іноземної та рідний культур; знаходити подібності та відмінності між рідною та досліджуваною культурами; розпізнавати явища іншої культури; визначати ситуації міжкультурних конфліктів, запобігати та дозволяти їх та ін; цінності: розуміння іноземного мови як засоби міжкультурного спілкування, інтерес до світової, національної та інших культур; відносини та якості особистості: емпатія, чуйність, толерантність, гуманність, відповідальність.

2. Розкрито соціально-психологічні засади формування лінгвокраїнознавчої компетентності в учнів 9-х класів.

Лінгвокраїнознавча компетентність містить сукупність наступних соціально-психологічних компонентів: мотиваційний – передбачає наявність у учнів мотиваційних спонукань до діяльності з інформацією про країни; когнітивний – представляє сукупність знань, на основі яких формується природничо компетентність учнів з проекцією на інформаційну діяльність; ціннісний – вказує на наявність ціннісних орієнтацій особистості на

інформаційну діяльність, взаємопов'язаний з процесами соціально-морального осмислення знань; діяльнісний – передбачає досвід застосування знань, як системи загальних інформаційних умінь та навичок при використанні інформаційних технологій та ін.; рефлексивно-оцінний – передбачає особисте світоглядне самовизначення учня на суспільстві і закріплює зміст переконань, ідеалів, принципів.

У процесі формування лінгвокраїнознавчої компетентності вважається, що якість виконання діяльності та її результати залежать насамперед від широкої соціальної та власне навчальної мотивації. Мотивація є тим механізмом, який запускає процес навчання та забезпечує його подальший розвиток.

З'ясовано, що використання мовних тактик для формування лінгвокраїнознавчої компетентності в інформаційно-комунікаційному просторі сьогодні стає основною тенденцією для встановлення мовною балансу при взаємодії окремих особистостей, соціальних груп та спільнот. Використання коректних слів та виразів сприяє важливому соціолінгвістичному явищу.

3. Обґрунтовано використання методів та засобів, які активують формування лінгвокраїнознавчої компетентності на уроках англійської мови в учнів 9-х класів. Підтверджено доречність використання на заняттях англійської мови таких методів для формування лінгвокраїнознавчої компетентності: метод мозкового штурму; журналістські запитання; мікрофон; ротаційні трійки; ментальні картки; Броунівський рух; карусель.

Проаналізовано інтернет-ресурси, які можуть повпливати на процес формування лінгвокраїнознавчої компетентності. Систематизовано їх за наступними характеристиками: Vocabulary.com, Power Thesaurus, Freerice, Online Etymology Dictionary – зосереджені на розвиток словникового запасу учнів; AgendaWeb.com, iSLCOLLECTIVE, EngVid.com, Learn English teens, TED, Vaamboozle – зосереджені на розвиток граматичних навичок, навичок слухання, читання та письма, та на розвиток загальнолюдських та національних

цінностей. Підтверджено ефективність веб-сайтів як навчальних засобів, які допомагають розвитку лінгвокраїнознавчої компетентності учнів.

4. Розроблено комплекс вправ для кращого формування лінгвокраїнознавчої компетентності на уроках англійської мови в учнів 9-го класу.

Першим етапом формування лінгвокраїнознавчої компетентності було налаштування учнів на навчальну активність на заняттях англійської мови, щоб надати їм рамки для самореалізації та виявити таланти, вміння та навички.

На наступному етапі формування лінгвокраїнознавчої компетентності у учнів 9-го класу, ми використали комплекс вправ, який зосереджений на вихованні мовної культури, використанні правильних висловлень іноземною мовою, вмінні розширювати словниковий запас, за допомогою технік вивчення іншомовних слів, та удосконаленні навички читання, слухання, говоріння та письма.

На третьому етапі формування лінгвокраїнознавчої компетентності, були проведені наступні дії: аналіз досягнень учнів, концентрація на основних помилках, які були допущені на перших двох етапах.

Ефективність запропонованого оригінального комплексу тематичних вправ було перевірено згідно пізнавального, праксіологічного та мотиваційного критеріїв та підтверджено під час проведення педагогічного експерименту. Згідно результатів експерименту рівень сформованості лінгвокраїнознавчої компетентності в учнів 9-го класу виділяємо наступне. Коефіцієнт навченості в експериментальній групі згідно кожного критерія формування лінгвокраїнознавчої компетентності перевищує 0,7, що на $\approx 0,2$ більше від результатів передекспериментального аналізу.

У контрольній групі значної різниці не виявлено: коефіцієнт навченості становить 0,65, що на $\approx 0,02$ більше від попередніх результатів.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Абдуллина, О. А. Общепедагогическая подготовка учителя в системе высшего педагогического образования / О. А. Абдуллина. – М. : Просвещение, 2007. – 141 с.
2. Академічний тлумачний словник (1970—1980) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sum.in.ua/s/terminologhichnyj> (дата звернення: 17.10.21).
3. Апальков В. Г., Сысоев П. В. Методические принципы формирования межкультурной компетенции в процессе обучения иностранному языку : вестник Тюменского государственного университета / В. Г. Апальков, П. В. Сысоев. – Т., 2008. – С. 254–260.
4. Архіпова І. В. Гуманітарні дослідження. Педагогіка та психологія / І. В. Архіпова, М. Д. Ленгутіна. 2021. – №5. – С. 18–26.
5. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов / О. С. Ахманова. – Москва : Наука, 1966. 368 с.
6. Аширматова М. Ж. Лингвокультурная компетенция и компетенция: отражение терминов в методических словарях [Электронный ресурс] / М. Ж. Аширматова // Молодой ученый. 2019. – № 43. – С. 290-292. – URL: <https://moluch.ru/archive/281/63380/> (дата обращения: 25.10.2021).
7. Барышников Н. В. Методика обучения второму иностранному языку в школе / Н. В. Барышников. – Москва : Просвещение, 2003. – 159 с.
8. Бігич О. Б. Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції : курс лекцій навч. метод. посібник для студ. мовних спец. осв. кваліф. рівня «магістр» / О. Б. Бігич, Н. Ф. Бориско, Г. Е. Борецька. – Київ : Ленвіт, 2011. – 344 с.
9. Бігич О. Б. Особистісно-діяльнісний розвиток молодшого школяра на уроці іноземної мови : Монографія / О. Б. Бігич. – Київ: Вид. центр КНЛУ, 2010. – 138 с.

10. Богуславская В. В. Моделирование текста : лингвосоциокультурная концепция : Монография / В. В. Богуславская. – Москва : УРСС, 2008. – 280 с.
11. Веклич Ю. І. Лінгвокраїнознавчий аспект навчання іноземної мови у підготовці майбутніх учителів початкової школи [Електронний ресурс] / Ю. І. Веклич – Режим доступу до ресурсу: <https://www.psych.kiev.ua/%D0%92%D0%B5%D0%BA%D0%BB%D0> (дата звернення 28.09.2021)
12. Верещагин Е. М. Язык и культура / Е. М. Верещагин, В. Г. Костомаров. Москва : Индрик, 2005. – 1038 с.
13. Верещагин Е. М., Костомаров В. Г. Лингвострановедение и текст / Е. М. Верещагин, В. Г. Костомаров. Москва : Русский язык, 1987. – 179 с.
14. Верещагин Е. М., Костомаров В. Г. Лингвострановедческая теория слова / Е. М. Верещагин, В. Г. Костомаров. Москва : Русский язык, 1980. – 320 с.
15. Воробьева Е. И. Профессионально направленное формирование лингвострановедческой компетенции учителя английского языка: Немецкое отделение, 4-5 курсы : автореф. дис. ... канд. пед. наук / Е. И. Воробьева. – Санкт-Петербург, 1999. – 16 с.
16. Гальскова Н. Д. Современная методика обучения иностранным языкам: пособие для учителя / Н. Д. Гальскова, Н. И. Гез. – 2-е изд., перераб. и доп. – Москва : АРКТИ, 2003. – 192 с
17. Гришаева Л. И., Цурикова Л. В. Введение в теорию межкультурной коммуникации / Л. И. Гришаева, Л. В. Цурикова. – Москва : Изд.центр «Академия», 2007. – 336 с.
18. Демьянова Ж. В. Формирование лингвострановедческой компетенции студентов неязыковых факультетов педагогического вуза : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 19.03.2010 / Ж. В. Демьянова ; Южно-Уральский государственный университет. – Челябинск, 2010. – 19 с.
19. Денисова Т. М. Роль аутентичных художественных текстов в формировании межкультурной компетентности при обучении иностранному

языку / Т. М. Денисова // Вестник Костромского государственного университета. – 2007. – С. 1–3.

20. Державні стандарти [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/derzhavni-standarti> (дата звернення 18.10.2021).

21. Деркач А. А. Педагогическая эвристика: искусство овладения иностранным языком / А. А. Деркач, С. Ф. Щербак. – Москва : Педагогика, 1991. – 224 с.

22. Елизарова Г. В. Культура и обучение иностранным языкам / Г. В. Елизарова. – Санкт-Петербург : КАРО, 2005. – 352 с.

23. Емельянова Я. Б. Лингвострановедческая компетенция переводчика: теория и практика / Я. Б. Емельянова. – 2-е изд., испр. и доп. – Нижний Новгород : Стимул-СТ, 2010. – 201 с.

24. Зимняя И. А. Психологические аспекты обучения говорению на иностранном языке : кн. для учителя / И. А. Зимняя. – Москва : Просвещение, 1987. – 160 с.

25. Зимняя И. А. Психология обучения иностранным языкам в школе / И. А. Зимняя. – Москва : Просвещение, – 1991. – 220 с.

26. Иванова М. Є. Межкультурний підхід в обученні іноземними мовами / М. Є. Иванова. // Вестник МГОУ. – 2015. – №4. – С. 52–56.

27. Караулов Ю. Н. Русский язык и языковая личность / Ю. Н. Караулов. – М. : Наука, 1987. – 263 с.

28. Карпюк О. Д. Англійська мова (9-й рік навчання): підручник для 9-го класу загальноосвітніх навчальних закладів / О. Д Карпюк. – Тернопіль : «Видавництво Астон», 2017 – 288 с.

29. Кечик О. О Лінгвокраїнознавчий аспект навчання іноземної мови / О. О Кечик // Науковий вісник Донбасу. Серія: Філологічні науки №7. – 2013. – № 1. С. 1-2.

30. Кондратьєва О. М. Застосування лінгвокраїнознавчого підходу у процесі вивчення іноземної мови в контексті полікультурного освітнього середовища : дис. ... канд. пед. наук / О. М. Кондратьєва. – Київ, 2017. – 265 с.
31. Конышева А. В. Игровой метод в обучении иностранному языку / А. В. Конышева. – СПб. : КАРО, Минск : Издательство «Четыре четверти», 2008. – 192 с.
32. Коццолино М. Невербальная коммуникация. Теории, функции, язык и знак / М. Коццолино. – Х. : «Гуманитарный центр», 2009. – 248 с.
33. Кравець Х. А. Формування лінгвокраїнознавчої компетентності в учнів 9-х класів на уроках англійської мови / Х. А. Кравець // Сучасні перспективи розвитку науки (частина 2) : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Київ 4-5 грудня 2021 р.). – Київ : МЦРiД, 2021. С. 73-74.
34. Кулиш Л. Ю. Психолінгвістическіе аспекти восприятия устной иноязычной речи. – Київ : Вища школа, 1982. – 208 с. 578
35. Леонтович О. А. Введение в межкультурную коммуникацию: [учебное пособие] / О. А. Леонтович. – Москва : Гнозис. – 2007. – 368 с.
36. Малихіна О. В. Мотивація учіння молодших школярів / О. В. Малихіна. – Київ : Навчальна книга, 2002. – 304 с.
37. Маслова В. А. Лингвокультурология: [учеб. пособие для студ. высш. учеб. Заведений] / В. А. Маслова. – Москва : Издательский центр «Академия», 2001. – 208 с.
38. Михайлова О. А. Лингвокультурологические аспекты толерантности : [учеб.- метод. пособие] / О. А. Михайлова ; М-во образования и науки Рос. Федерации, Урал. федер. ун-т. – Екатеринбург : Изд-во Урал. ун-та, 2015. – 124 с.
39. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 5 – 9 класи [Електронний ресурс] : закон (№ 804) : [програми затверджені Наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017] // Офіційний сайт Міністерства Освіти і Науки України. – Режим доступу:

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9klas/programi-inozemni-movi-5-9-12.06.2017.pdf> (дата звернення 14.10.2021).

40. Ніколаєва С. Ю. Зміст навчання іноземних мов і культур у середніх навчальних закладах [Електронний ресурс] / С. Ю. Ніколаєва // Іноземні мови. – 2010. – № 3. – С. 3–11. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/im_2010_3_2 (дата звернення 15.10.2021).

41. Ніколаєвої С. Ю. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія та практика: [підручник для студ.] / С. Ю. Ніколаєвої. – Київ : Ленвіт, 2013. – 590 с.

42. Носонович Е. В., Мильруд Р. П. Параметры аутентичного учебного текста / Е. В. Носонович, Р. П. Мильруд // Иностранный язык в школе. Тамбов: – 1999. – № 1. – С. 11–18.

43. Олійник Т. І. Рольова гра у навчанні англійської мови в 6–8 класах : [посібник для вчителів] / Т. І. Олійник. // Київ : Освіта. – 1992. – 128 с.

44. Ощепкова В. В. Язык и культура Великобритании, США, Канады, Австралии, Новой Зеландии / В. В. Ощепкова. – СПб. : Каро; – Москва : Изд-во Глосса Пресс, 2004. – 336 с.

45. Пассов Е. И. Коммуникативное иноязычное образование: готовимся к диалогу культур : Пособие для учителей / Е. И. Пассов. – Минск : Лексис, 2003. – 184 с.

46. Пассов Е. И., Кузовлева Н. Е. Урок иностранного языка / Е. И. Пассов, Н. Е. Кузовлева. – Ростов на Дону : Феникс; Москва : Глосса Пресс, 2010. – 640 с.

47. Писанко М. Л. Оволодіння англомовними стандартами комунікативної поведінки в усному і писемному спілкуванні / М. Л. Писанко // Бібліотечка журналу «Іноземні мови». – 2007. – 60 с.

48. Подгорбунских А. А. Содержание понятия «лингвокультурная компетентность студентов вуза» / А. А. Подгорбунских // Вестник Южно-Уральского государственного университета. Серия: Образование. Педагогические науки. – 2011. – № 38 (255). – С. 99-105.

49. Попроцька О. В. Лінгвокраїнознавчий підхід до вивчення іноземної мови у вітчизняній школі / О. В. Попроцька // Вісник ЛНУ ім. Т. Шевченка. – Луганськ : – № 9 (220) Ч. III. – 2011. – С. 110 - 120.
50. Сабітова А. П. Лінгвокраїнознавчий аспект викладання іноземної мови [Електронний ресурс] / А. П. Сабітова. – Київ, 2013. – Режим доступу: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd> (дата звернення 05.11.2021)
51. Садохин А. П. Введение в теорию межкультурной коммуникации: [учебное пособие] / А. П. Садохин. – Москва : КНОРУС, 2019. – 254 с.
52. Сафонова В. В. Изучение языков международного общения в контексте диалога культур и цивилизаций / В. В. Сафонова. – Воронеж : ИСТОКИ, 1996. – 237 с.
53. Тарева Е. Г. Межкультурный подход как лингводидактическая инновация / Е. Г. Тарева. // Теория и практика обучения иностранным языкам: традиции и инновации : сб. статей межд. науч.-практ. конф. памяти академика РАО И. Л. Бим. – Москва : Тезаурус, 2013. – С. 60-69.
54. Тер-Минасова С. Г. Язык и межкультурная коммуникация / С. Г. Тер-Минасова. – Москва : Слово/Slovo, 2000. – 146 с.
55. Томахин Г. Д. Лексика с культурным компонентом знания / Г. Д. Томахин // Иностранный язык в школе. – 1980. – № 6. – С. 46-50.
56. Томахин Г. Д. Теоретические основы лингвострановедения: автореферат диссертации доктора филологических наук / Г. Д. Томахин. – Москва, 1984. – 35 с.
57. Третьякова И. В. Система заданий по обучению интерпретации художественного текста на основе межкультурного подхода (немецкий язык, языковой вуз) / И. В. Третьякова // Вестник Мордовского университета. Серия: «Гуманитарные науки». – 2008. – № 3. С. 212–214.
58. Фомина Т. Г. Язык и национальная культура. Лингвострановедение : [учеб. пособие] / Т. Г. Фомина. – Казань, 2011. – 112с.

59. Харламов И. Ф. Педагогика : [учебное пособие для студентов высш. учеб. заведений] / И. Ф. Харламов. – Москва : Гардарики, 2007. – 520 с.
60. Хомский Н. Язык и мышление / Н. Хомский. – Москва : Изд. МГУ, 1972. – 123 с.
61. Чулков В. М. Межкультурная компетенция как необходимое условие успешной коммуникации между представителями разных культур / В. М. Чулков // Актуальные проблемы романо-германской филологии и преподавания европейских языков в школе и вузе: сб. ст. V заочной Всероссийской (с междунар. участием) науч-практ. конф. Йошкар-Ола: Изд-во «Марийский государственный университет», 2016. С. 19–27.
62. Agar M. Language Shock : Understanding the culture of conversation / M. Agar. – New York : W. Morrow and Company, Inc., 1994. – 184 p.
63. Agendaweb [Electronic resource]. – Access mode: <https://agendaweb.org/reading/comprehension-exercises.html> (date of the application: 30.11.2021).
64. Baamboozle [Electronic resource]. – Access mode: <https://www.baamboozle.com/game/57182> (date of the application: 29.11.2021).
65. Baker G. C. Planning and organization for multicultural instruction / G. C. Baker. – USA : Addison-Wesley Publishing Company, 1994. – 217 p.
66. BBC Learning English [Electronic resource]. – Access mode: <https://www.bbc.co.uk/learningenglish/> (date of the application: 22.11.2021).
67. Bennett M. J. Basic concepts of intercultural communication. Selected readings / M. J. Bennett. Yarmouth : Intercultural Press, Inc., 1998. – 272 p.
68. Bennett M. J. Intercultural communication : A current perspective / M. J. Bennett // Basic concepts of intercultural communication. – Yarmouth, ME : Intercultural Press, 1998. – P. 1 – 34.
69. Byram M. Assessing intercultural competence in language teaching / M. Byram // Sprogforum. – 2000. – № 18 (6). P. 8–13.
70. Byram M. Teaching and assessing intercultural communicative competence / M. Byram. – Clevedon : Multigual Matters Ltd., 1997. – 121 p.

71. Daly P. Methodology for using case studies in the business English language classroom / P. Daly. – Cambridge: Cambridge University Press, 2007. – 3 p.
72. Davis C., Wilcock E. Teaching materials using case studies / C. Davis, E. Wilcock. – UK: Centre for Materials Education, 2003. – 8 p.
73. EngVid [Electronic resource]. – Access mode: <https://www.engvid.com/english-fluency-intonation-banana-game/> (date of the application: 23.11.2021).
74. Freerice [Electronic resource]. – Access mode: <https://freerice.com/categories/english-vocabulary> (date of the application: 30.10.2021).
75. Guilford J. P. Guilford's Structure of Intellect Model: Its Relevance for the Teacher Preparation Curriculum / J. P. Guilford. – New York, 2009. P. 47-64.
76. iSLCollective [Electronic resource]. – Access mode: <https://en.islcollective.com/?id=35145> (date of the application: 30.10.2021).
77. Kasper G., Kellermann E. Communication Strategies. Psycholinguistic and Sociolinguistic Perspectives : [Applied Linguistics and Language Study] / G. Kasper, E. Kellermann. – L. : Longman, 1997. – 307 p.
78. Kirchmeyer C. Multicultural Task Groups : An Account of the Low Contribution Level of Minorities / C. Kirchmeyer // Small Group Research. – 1993. – № 24. – P. 127-148.
79. Lado R. Linguistics Across Cultures: [Applied Linguistics for Language Teachers] / R. Lado. – Michigan, 1990. – 141p.
80. Learn English Teens [Electronic resource]. – Access mode: <https://learnenglishteens.britishcouncil.org/uk-now/read-uk/england> (date of the application: 28.10.2021).
81. Leech G. N. Principles of pragmatics / G. N. Leech. – New York: Longman, 2000. – 319 p.

82. Lieu T. B., Mackenzies V. Developing assessment criteria of a lesson for creativity to promote teaching for creativity / T. B. Lieu, V. Mackenzies. – New York, 2017. P. 10-26.
83. Lusting M. W., Koester J. Intercultural competence. Interpersonal communication across cultures / M. W. Lusting, J. Koester. – Longman, 1999. – 401 p.
84. Online Etymology Dictionary [Electronic resource]. – Access mode: <https://www.etymonline.com/> (date of the application: 11.11.2021).
85. Power Thesaurus [Electronic resource]. – Access mode: <https://www.powerthesaurus.org/> (date of the application: 30.10.2021).
86. Regan V., Bayley R. The acquisition of sociolinguistic competence / V. Regan, R. Bayley. – New Jersey: Wiley-Blackwell, 2004. – 10 p. Sapir E. The status of linguistics as a science / E. Sapir // Language. – 1929. – № 3-4. P. 209-210.
87. Tareva E. G., Tarev B. V. The assessment of students' professional communicative competence: new challenges and possible solutions / E. G. Tareva, B. V. Tarev. – New York, 2018. P. 758-767.
88. Ted [Electronic resource]. – Access mode: <https://www.ted.com/topics/culture> (date of the application: 25.10.2021).
89. Tomalin B., Stempleski S. Cultural awareness / B. Tomalin, S. Stempleski. – Oxford : Oxford Univ Press, 1996. – 160 p.
90. Treffinger Donald. Encouraging creative learning for the gifted and talented / Donald Treffinger. – Ventura, CA: Ventura County Superintendent of Schools Office, 2004. – 112 p.
91. Vocabulary.com [Electronic resource]. – Access mode: <https://www.vocabulary.com/> (date of the application: 10.11.2021).

ДОДАТОК А

Календарно-тематичне планування з англійської мови для 9-го класу

9 КЛАС І семестр

(За Карпюк О. Д. Англійська мова (9-й рік навчання): підручник для 9-го класу загальноосвітніх навчальних закладів. – Тернопіль: Видавництво “Астон”, 2017.)

ТЕМА 1. “Я, МОЯ РОДИНА, МОЇ ДРУЗИ”

№	Дата	Підтема	Змістові лінії	Мовний інвентар (граматика)	Мовний інвентар (лексика)	Читання	Аудіювання	Говоріння	Письмо	Примітка
1		Знову в школі. Активізація лексико-граматичного матеріалу	Громадянська відповідальність наводить приклади свого внеску в життя громади; планує траєкторію власного життя	Часові форми дієслова	ЛО теми (с. 7-9)	Впр. 3 (с. 8)	Впр. 2 (с. 7)	Бесіда про літо, літні канікули	Впр. 4 (с. 8)	
2		Відкрив себе. Опис зовнішності і характеру. Розвиток навичок монологічного мовлення	Здоров'я і безпека демонструє розуміння впливу звичок на стан здоров'я	Питальні речення	ЛО уроку	Впр. 4 (с. 17)	Dialogues	Обговорення прислів'їв про дружбу	Впр. 6 (с. 17), впр. 10 (с. 19)	
3		Риси характеру мого друга. Проектно-пошукова робота	Громадянська відповідальність висловлює власне ставлення до розмаїття молодіжних субкультур і течій	Adjective Reported questions	ЛО теми	Впр. 2 (с. 19)	Вірш, с.19 (впр.1); TS, с. 273	Інтер'ю про друзів, їх риси характеру	Reported questions	
4		Наші уподобання. Диалогічне мовлення по темі		Reported questions	ЛО уроку (с.21)	Впр. 3, 4 (с. 20)		Обговорення проблемних питань у групах, с.21	Впр. 6 (с. 21)	
5		Зачіски наших друзів. Обговорення проблемних запитань у групах		Passive Voice	ЛО уроку (с. 23)	Впр. 2 (с. 24)	Загадки до фотодра фій	Опис зачіски друга (подруги)	Впр. 1с (с. 24)	
6		Спількування з друзями. Обмін інформацією. Розвиток ситуативного мовлення		Would	ЛО уроку	Впр. 1 (с. 30)	TS (с. 273)	Навчальна розмова за малюнком	Впр. 2 (с. 30)	
7		Складання автобіографії.			ЛО уроку	Впр. 3		Парна робота	Впр. 6 (с. 32)	

		Виконання тестових завдань з теми “Я, моя родина, мої друзі”				(с. 31)		впр. 4 (с.31)		
8	26.09	Складання автобіографії. Виконання тестових завдань з теми “Я, моя родина, мої друзі”			ЛО уроку	Впр. 3 (с. 31)		Парна робота впр. 4 (с.31)	Впр. 6 (с. 32)	

ТЕМА 2. “МОЛОДІЖНА КУЛЬТУРА”

9		Дозвілля підлітків. Усне введення лексики	Громадянська відповідальність висловлює власне ставлення до розмаїття молодіжних субкультур і течій	Present Continuous, Passive Voice	ЛО уроку (с. 63-65)	Впр. 7 (с. 65)	Впр. 6 (с. 65), (TS, с. 276)	Wisdom Quotes (с. 62), Впр. 1 (с. 63)	Впр. 5 (с. 65)	
10		Клуби за інтересами. Розвиток навичок читання.		Модальне дієслово should	ЛО уроку (с. 66-68)	Впр. 4 (с. 67)	Впр. 2 (с. 66), (TS, с. 276)	Впр. 7 (с. 58)	Впр. 6 (с. 68)	
11		Молодіжні організації. Розвиток навичок говоріння	Здоров'я і безпека критично оцінює вплив деструктивних молодіжних рухів на життя однолітків	Контрастування часових форм	ЛО уроку (с. 69-71)	Впр. 2 (с. 69-70)	Впр. 1 (с. 69)	Опис малюнків	Впр. 4 (с. 71)	
12		Молодіжні течії. Проектно-пошукова робота				Робота з картка ми		Роздатковий матеріал		
13		Життя підлітків. Активізація лексики в мовленні	Громадянська відповідальність					Роздатковий матеріал	Картки	
14		Дозвілля підлітків. Захоплення. Соціальні мрежі. Створення мапи бажань	висловлює власне ставлення до розмаїття молодіжних субкультур і течій					Робота з картками		
15		Виконання тестових завдань з теми Молодіжна культура	Здоров'я і безпека критично оцінює вплив деструктивних молодіжних рухів на життя однолітків							

ТЕМА 3. «РОБОТА І ПРОФЕСІЯ»

16		Робота. Усне введення лексики	Громадянська відповідальність	Present Continuous, Passive Voice	ЛО уроку (с. 63-65)	Впр. 7 (с. 65)	Впр. 6 (с. 65), (TS, с. 276)	Wisdom Quotes (с. 62), Впр. 1 (с. 63)	Впр. 5 (с. 65)	
17		Характеристика професій. Розвиток навичок читання	Повідомляє про перспективи свого професійного вибору.	Модальне дієслово <i>should</i>	ЛО уроку (с. 66-68)	Впр. 4 (с. 67)	Впр. 2 (с. 66), (TS, с. 276)	Впр. 7 (с. 58)	Впр. 6 (с. 68)	
18		Нахили і здібності. Розвиток навичок говоріння	Проектує власну професійну діяльність відповідно до своїх схильностей і потреб суспільства	Контрастування часових форм	ЛО уроку (с. 69-71)	Впр. 2 (с. 69-70)	Впр. 1 (с. 69)	Опис малюнків	Впр. 4 (с. 71)	
19		Вибір професії. Проектно-пошукова робота	Проектує власну професійну діяльність відповідно до своїх схильностей і потреб суспільства			Робота з картка ми		Роздатко вий матеріал		
20		Професійні якості. Активізація лексики в мовленні						Роздатко вий матеріал	Картки	
21		Захоплення і вибір професії. Виконання тестових завдань з теми "Молодіжна культура"							Робота з картками	

ТЕМА 4. «НАУКА І ТЕХНІЧНИЙ ПРОГРЕС»

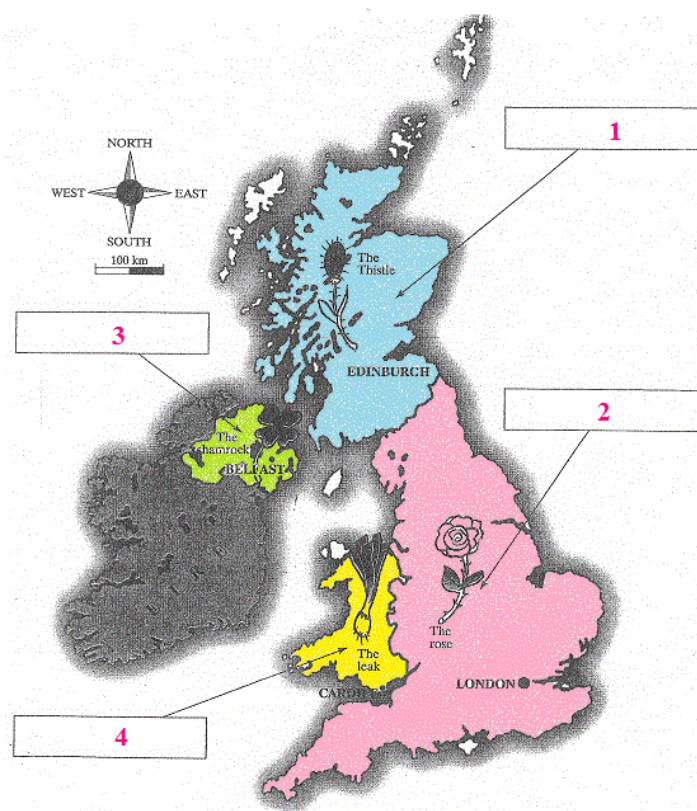
22		Видатні винахідники. Усне введення ЛО теми	Екологічна безпека та сталий розвиток	Past Simple Tense	To get in touch, a light bulb, a gadget	Впр. 3 (с.72)	Впр. 1 (с.110)	Впр.1а (с. 72)		
23		Винахідники та їх винаходи . Лауреати	презентує та обґрунтовує	Past Continuous	An invention a	Впр. 4 (с.74)		Впр. 5 (с.74)		

		Нобелівської премії. Проектно-пошукова робота	проекти щодо збереження довкілля та забезпечення його сталого розвитку		safety razor, Scotch tape, a vacuum cleaner					
24		Сучасні пристрої в житті і побуті	Громадянська відповідальність	Present Perfect	The Nobel prize, dynamite, a Swedish inventor	Впр. 8 (с.75)	Впр. 3 (с.24)	Впр. 9 (с.75)		
25		Роль наукових винаходів в повсякденно му житті. Практика говоріння	обговорює свою роль у сучасному технологічному середовищі Здоров'я і безпека	Past Perfect	Hacked into, log on/in, scroll up, log off/out, pick up, back	Впр. 1а (с.77)	Впр. 3-4 (с.10)	Впр. 3 (с.78)		
26		Телебачення і інтернет в житті людини	обговорює позитивні та негативні наслідки від певних винаходів	Plural verbs	cyber café, links, site map	Впр. 1а (с.80)		Впр. 3 (с.81)		
27		Використання електронної пошти. Виконання тестових завдань з теми "Наука і технічний прогрес"		Present Perfect Continuous	Post a message, UK- United Kingdom Ukraine, p. 87	Впр. 2 (с.16)	Впр. 4 (с.136)	Впр. 2а (с.82)		
28		Контроль читання		Past Perfect Continuous		Впр. 4 (с.83)		Впр. 5 (с.83)		
29		Контроль говоріння		Future Simple Tense		Впр. 8 (с.85)	Аудіюван ня власних назв			
30		Контроль письма		Future Continuous		Впр. 2 (с.86)				
31		Контроль аудіювання								

ДОДАТОК Б

Комплекс вправ для формування лінгвокраїнознавчої компетентності учнів 9-х

класів

My town

My Town – Newquay

by Alex Howarth, 14

I live in Newquay. It's a small town on the Atlantic coast in the south of England. It has got great beaches and is the best place to surf in the UK. There are lots of surf schools where you can learn how to surf. I go surfing with my friends every weekend. My favourite place is Fistral Beach.

I love Newquay because there are lots of other things to do as well as surfing. If you like water sports, you can go kayaking, water-skiing or coasteering. Coasteering is different because it is rock climbing, jumping into the sea and swimming in the same activity, but you should always go with a special instructor.

If you like animals you can also visit the Blue Reef Aquarium and see lots of different fish and even sharks. You can also go horse riding on the beach or visit Newquay Zoo. There are lots of other attractions too like mini golf and bowling. Come and see for yourself!

SCOTLAND

WALES

IRELAND

ENGLAND

shutterstock.com · 1975189037

What's new?

BROADBAND What is it? A combination of the latest cable and radio technology that huge : amounts of electronic data can now be transmitted from computer to computer at incredibly high speeds. It's like changing from a narrow pipe delivering your water to a much broader pipe.

Benefits for the user: much faster, more reliable Internet connection; it's turned on all the time (you pay a fixed sum every month, so you don't have to keep dialling up); you do two Internet operations at the same time (eg. collect emails and download a picture from the Internet).

WIRELESS What is it? Computing without phone lines, similar to cordless phone technology. Benefits for the user: the freedom to use a laptop or notebook without connecting it to a phone line (as long as you don't go too far away from the wireless hub - the main unit of the network that is connected to a phone line).

3G What is it? 'Third generation' mobile technology (still in development) that will be able to transmit data quickly to your phone. Benefits for the user: access to the complete, real Internet (not the mobile-only WAP network) quickly and in colour over your mobile; the ability to download music and video to your mobile.

Cheating.com

Cheating.com These days lots of students use the Internet for help with their homework and assignments, and there is no doubt that the Web has become a valuable academic tool. But now that cutting and pasting is so easy, there can often be a fine dividing line between using the Net for research and plagiarising material directly from it. There are even some unscrupulous sites (often called 'paper mills') that offer students ready-made downloadable essays on a number of popular topics- usually for a payment. But most teachers are now aware of Internet plagiarism, and there is even a variety of software that schools can use to detect it. But teachers often spot plagiarists simply by following their own suspicions. For example:

- a high-school student turns in an essay using language and ideas more suitable for a university student.
- a weak student suddenly turns in an outstanding essay.
- the same work occurs in a number of different students' assignments.
- the essay doesn't quite fit the question or title that the American students produce essays written in British English, or vice versa.

The price of plagiarism can be high, especially in the USA, where it is not uncommon for students to be expelled, particularly at college level.

Games News Blog Contact us Sign in Sign Up for Free

Game Code: 26958

English 24 ★ Featured

Various trivia involving science and inventions.

Hide

Play

Study

Slideshow

Edit

chad

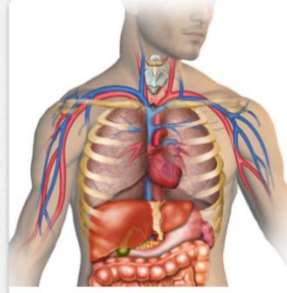
What is this science? (hint: you should know how to code)

15

What is this science?

20

What is this science?

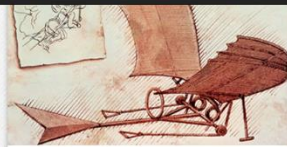
20

Games News Blog Contact us Sign in Sign Up for Free

Tim Berners-Lee had a vision of a global hyperlinked information system. It became a reality in the late-1980's and 90's, linking the entire World.

20

This inventor thought of and designed a flying machine, a parachute, a helicopter and many other inventions while also painting the Mona Lisa. Who is he?

15

Fig. 1.—The old Wrotham Press.

This invention in 1439 allowed for books and newspapers to be easily made. What is it? a. the copier b. paper c. printable ink d. the printing press

25

What is this invention?

15

This type of scientist studies how the weather works. What science is this? a. meteorology b.

What is this invention?

Games News Blog Contact us Sign in Sign Up for Free

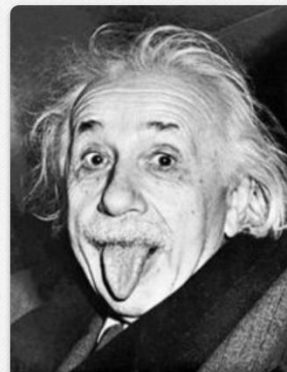
What is this science?

25

Who is this inventor? (hint: initials T.E.)

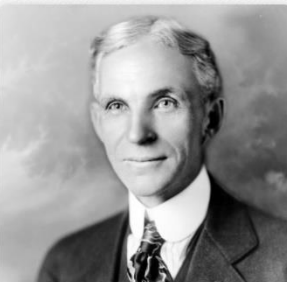
15

What is his name?

astronomy c. anatomy d. geology

25

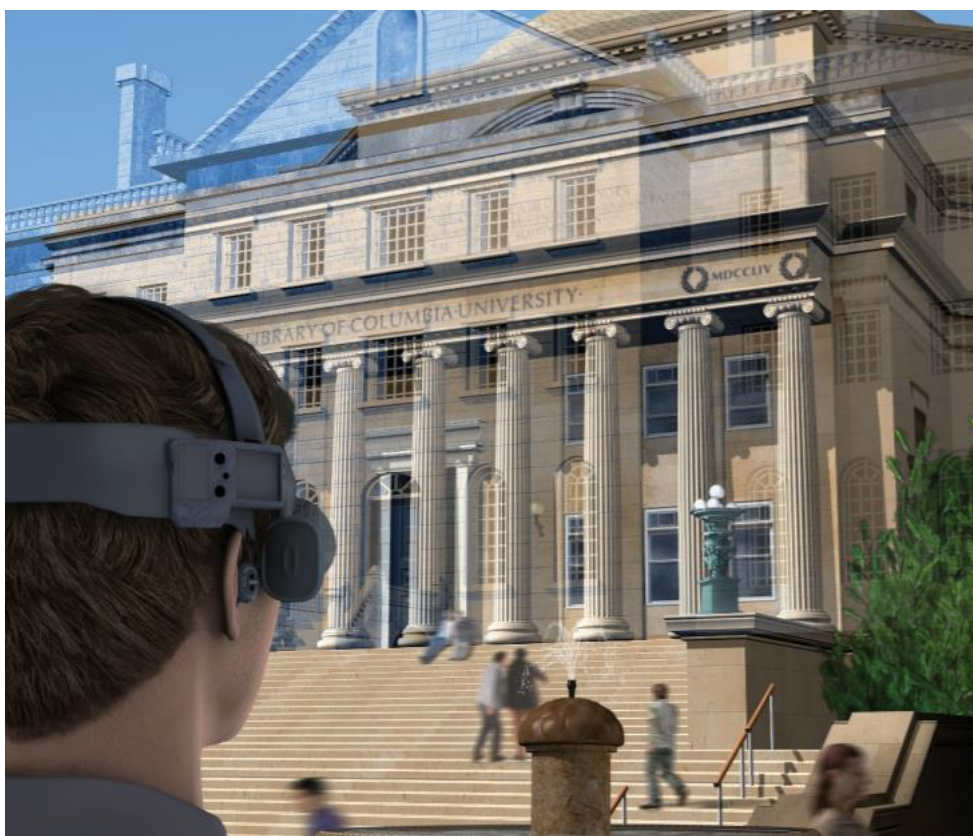
Henry Ford was famous for being one of the first to mass produce cars.

Who is this inventor?

20

Games News Blog Contact us Sign in Sign Up for Free

Ireland eats a lot of apples

In 1980, the American computer manufacturer Apple lopened a factory in Cork, Ireland's second city, in order to produce and distribute Apple Mac computers for Europe. In 1999, the huge demand for Apple's new product, the iMac computer, led them to add call centre to their operations in Cork in order to process customers' orders and queries, and in 2002 the Apple Centre in Cork became Apple's headquarters for Europe. Although there is less manufacturing done in Cork today, the Centre currently employs 1,200 people working in the areas of sales, financial management, planning, software development and testing, and customer service.

The call centre has now expanded to cover the whole of Europe. This means that anyone in a European country phoning Apple with a query or technical problem with their Apple computer will speak directly to one of the multi-lingual operators in Cork. Call centres in general are a huge growth industry in Ireland, and have become one of the country's top employers.

Додаток В

Тест для виявлення рівня сформованості лінгвокраїнознавчої компетентності

Which is the largest English-speaking country by territory?

- a) the USA
- b) Canada
- c) Australia
- d) the UK

1. Which is the largest English-speaking country by population?

- a) the USA
- b) Canada
- c) Australia
- d) the UK

2. Name the country which DOESN'T BELONG to the Commonwealth of Nations?

- a) India
- b) Pakistan
- c) Republic of Ireland
- d) South Africa

3. Which English-speaking country has three capitals?

- a) the UK
- b) Canada
- c) South Africa
- d) Australia

4. Which country was the first in the world to grant women the right to vote?

- a) Scotland
- b) Wales
- c) Ireland
- d) New Zealand

5. Where do the Koori people live?

- a) New Zealand
- b) Australia
- c) India
- d) Pakistan

6. Which countries united under the Union of the Crown in 1603?
 - a) England and Scotland
 - b) England and Wales
 - c) England and Ireland
 - d) England and the USA

7. Which English-speaking country is also called the Emerald Isle?
 - a) New Zealand
 - b) Australia
 - c) Ireland
 - d) Great Britain

8. Which English-speaking country was declared a republic on May 31, 1961?
 - a) South Africa
 - b) New Zealand
 - c) Republic of Ireland
 - d) India

9. Q. Which English-speaking country has vast deposits of oil?
 - a) Scotland
 - b) India
 - c) Canada
 - d) the USA

10. Which English-speaking country is one of the world's most important suppliers of agricultural products?
 - a) Canada
 - b) the USA
 - c) Australia
 - d) South Africa

11. Which English-speaking country has vast areas of desert and bush-land?
 - a) the USA
 - b) New Zealand
 - c) South Africa
 - d) Australia

12. Which English-speaking country is economically most dependent on Britain?
 - a) New Zealand
 - b) Australia

- c) South Africa
- d) Republic of Ireland

13. Which English-speaking country is the home to the Inuit?

- a) the USA
- b) Canada
- c) Australia
- d) New Zealand

14. Which English-speaking country is worst affected by alien plant species?

- a) Australia
- b) New Zealand
- c) South Africa
- d) Ireland

Додаток Г

Онлайн-ресурси для навчання лінгвокраїнознавчого матеріалу

Сайт «Power Thesaurus.com.»

The screenshot shows the Power Thesaurus website interface. At the top, there is a search bar with the text 'power thesaurus' and a search icon. Below the search bar, the page title is 'Synonyms for Culture' with a star icon and a 'Log in' button. Underneath, it says '1 066 other terms for culture - words and phrases with similar meaning'. On the left side, there is a navigation menu with options: Lists, synonyms, antonyms, definitions, sentences, thesaurus, words, phrases, and idioms. The main content area displays a list of synonyms for 'Culture':

- cultivation n. # class, taste
- refinement n. # breeding
- civilization n. # education
- society n. # cultivation
- polish n. # elegance, address
- education n. # instruction
- elegance n. # class, address

At the bottom right, there is an advertisement for Google with a 'Stop seeing this ad' button and a 'Why this ad?' link.

Сайт «Freerice.com.»

The screenshot shows the Freerice website interface. At the top, there is a navigation menu with a hamburger icon, the logo 'WFP FREE RICE', and a 'Login' button. The main content area is divided into several sections:

- Global stats:** Grains of rice donated yesterday : 12,101,240. Over 210 billion lifetime grains.
- Get the app:** Download on the App Store and GET IT ON Google Play.
- Quiz:** A question 'motion means:' with four answer options: dirt, forest, pond, and movement.
- Advertisement:** A purple banner for 'QUESTIONS PROVIDED BY EFC ENTERTAINMENT FOR CHANGE' with a 'DOUBLE TAP' button.
- Advertisement:** A brown banner for 'STOP THE WASTE SUPPORT THE WORLD'S HUNGRY' with a '3.' and a 'WFP World Food Programme' logo.
- Footer:** A globe with a 'WFP' logo and a 'English Vocabulary 0' counter.

Сайт «Online Etymology dictionary.com.»

ONLINE ETYMOLOGY DICTIONARY

Search

Trending words: omicron high guinea long pecan blue

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

Latest Stories More >

2021
loading...

Сайт «BBC Learning English.com.»

BBC Sign in News Sport Reel Worklife Travel Future More Search

ENGLISH CHANGE LANGUAGE

LEARNING ENGLISH
INSPIRING LANGUAGE LEARNING SINCE 1943

Courses Features Grammar Vocabulary Pronunciation News Business

For Teachers For Children Quizzes Our App Search

Search term

Actors in international law

Who are the actors in international law?

Nuclear plants in a world of climate extremes

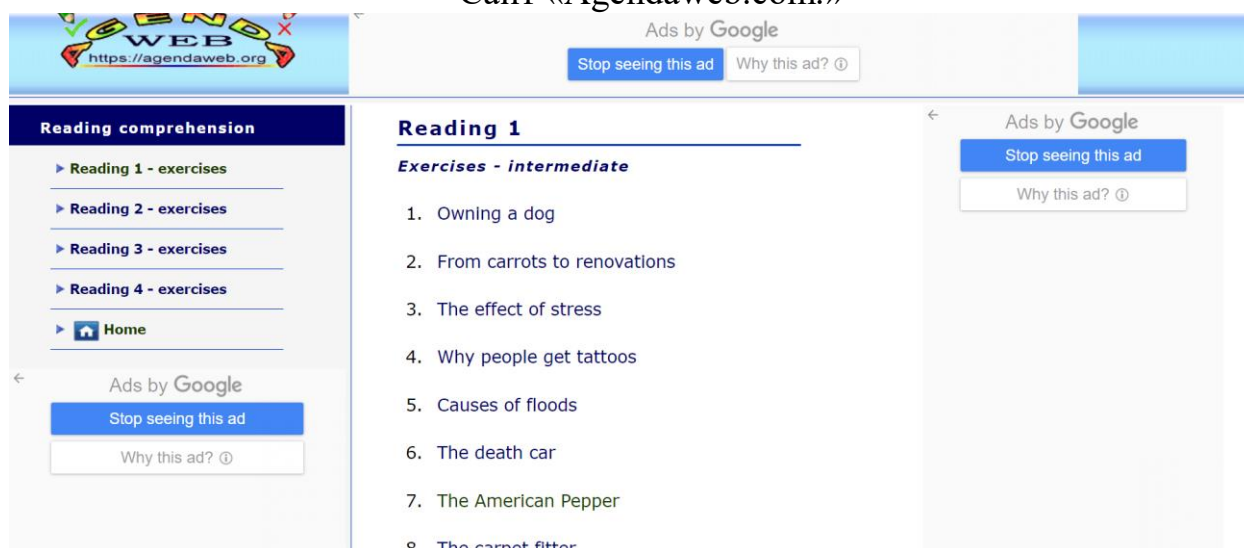
Сайт «EngVid.com.»

The screenshot shows the EngVid.com website interface. At the top, the logo 'engVid' is displayed in white on a blue background, with 'FREE ENGLISH VIDEO LESSONS' written below it. A search bar is located on the right side of the header. Below the header, a navigation menu includes 'Home', 'All Lessons', 'Topics', 'Teachers', and 'Resources'. The main content area is titled 'engVid's free culture & tips lessons'. On the left, there is an 'English Lesson Finder' section with filters for 'Level' (Beginner, Intermediate, Advanced) and 'Topics' (business english, comprehension, culture & tips, Exams, expressions, grammar, IELTS). A '405 LESSONS' badge is visible. Below the filters, a list of teachers (Adam, Alex, Benjamin, Emma, Gill, Jade, James) is shown. On the right, a list of lessons is displayed under the heading 'culture & tips', including 'THE F WORD', 'Job Interview Discrimination in North America', 'SUPERCHARGE Your English Language Learning: 3 Strategies', 'Learn Real English: 12 Current Words & Expressions', 'How to handle uncomfortable situations', 'My experience learning English as an immigrant child', and 'Don't make this mistake on your resume!'.

Сайт «ISCollective.com.»

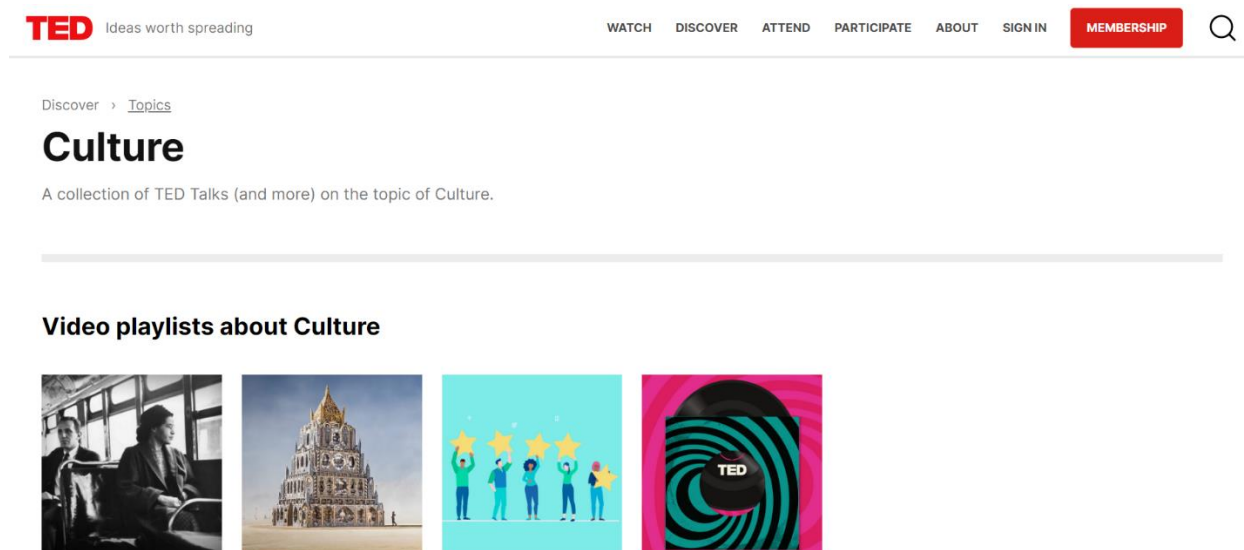
The screenshot shows a video player interface on the ISCollective.com website. The video title is 'How Are British English and American English Different?'. The video content features a man speaking, with the flags of the United Kingdom and the United States displayed on the left side of the video frame. The video player includes a progress bar at the bottom, showing a duration of 00:08 / 03:36. Below the video player, there are several interactive buttons: 'Student answers', 'Assign as HW', 'Problem?', 'Embed', 'Copy & Edit', 'Favorite', and 'Say thanks'.

Сайт «Agendaweb.com.»

The screenshot shows the website interface for Agendaweb.com. At the top left is the logo with the URL <https://agendaweb.org>. The main navigation menu includes 'Reading comprehension' with sub-items for 'Reading 1 - exercises', 'Reading 2 - exercises', 'Reading 3 - exercises', 'Reading 4 - exercises', and 'Home'. The current page is titled 'Reading 1' with the subtitle 'Exercises - intermediate'. A list of eight topics is displayed: 1. Owning a dog, 2. From carrots to renovations, 3. The effect of stress, 4. Why people get tattoos, 5. Causes of floods, 6. The death car, 7. The American Pepper, and 8. The carpet fitter. There are two 'Ads by Google' sections, each with a 'Stop seeing this ad' button and a 'Why this ad?' link.

Сайт «TED.com.»

The screenshot shows the TED.com website. The header includes the TED logo with the tagline 'Ideas worth spreading', navigation links for 'WATCH', 'DISCOVER', 'ATTEND', 'PARTICIPATE', 'ABOUT', 'SIGN IN', and a 'MEMBERSHIP' button. The main content area is titled 'Culture' and includes the text 'A collection of TED Talks (and more) on the topic of Culture.' Below this is a section for 'Video playlists about Culture' featuring four thumbnail images: a black and white photo of two men in a car, a large ornate building, a group of people holding stars, and a TED logo on a vinyl record.